

Mamuşa

Evlat-ı fatihan diyarı

TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Yıl 1-Sayı 1- Haziran -Temmuz 2021- Mamuşa - Kosova

T.C. Diyanet İşleri Başkanı Mamuşa'da

Dünya Sevgi Şairi Yunus'u Anıyor

Giderek Güncellenen Şanlı Zafer

Yeryüzünde Cennetten Bir Köşe

Editör`den BAŞLARKEN ...

Sevgili okurlar... Balkanların, dolayısıyla da Kosova'nın evladı Fatihan di-yarı olarak bilinen şirin beldesi Mamuşa'da uzun bir aranın ardından karşınıza dilimiz, dinimiz, kültür, sanat ve edebiyatımızla bizleri biz kılıp varlığımızı pekiş-tireceğine inandığımız yeni bir dergiyle çıkmanın sevinci ve mutluluğu içerisindeyiz.

Alın teri dökerek kazandıklarıyla geçinip giderlerken dilleri, dinleri, ge-nenek ve göreneklerini koruyup geliştirmekle birlikte bu değerleri yeni nesillere aktarmayı da boyun borcu bilen atalarımız tarafından yurt edinilip bizlere miras bırakılan bu topraklarda tarih boyunca tarım, ticaretle uğraşanların yanı sıra ad-larından Türk dünyasında dahi övgüyle söz edilen değerli öğretmen, şair, yazar ve bilim insanlarının da çıktığını önemle belirtmek isteriz. Bu değerleriyle geç-mişte olduğu gibi günümüzde de Balkan ülkelerinde yaşayan farklı halk ile ulus-ların yanı sıra başta Türkiye olmak üzere Türk dünyasından gelen birbirinden değerli bilim insanı, şair, yazar, ve araştırmacılar için ilgi odağı olma özelliğini yitirmeyen şirin beldemiz Mamuşa'nın her geçen gün daha da ilgi çeken bir belde haline dönüşmesi karşısında mutlu olmamak elde değil.

Bu gerçeği beldemize her gün gelip giden yerli yabancı konuklar, şair ve yazarlar, araştırmacılar doğrulamakta. Bu arada insanları, gelenek ve görenek-leri, kültürel birikimleriyle şirin beldemizin şair,ve yazarlara yeni eserler yarat-maları sürecinde esin kaynağını oluşturduğu da bir gerçek. Bunu hakkında kaleme alınan şiir, öykü, roman ve tiyatro türündeki ederler kanıtlamakta. Bel-demizde daha önce çıkarılan başka dergiler de vardı. Bundan yirmi yıl önceçı-karılan Sofra ve Derya adındaki kültür sanat dergilerinin beldemizin yanı sıra kültürel sanatsal zenginliklerimizin de tanıtılıp geliştirilmesi konusunda çok önemli rol oynamalarına karşın bunları yaşatmakla yükümlü yöneticilerin ilgi-sizlikleri yüzünden zaman içerisinde kapatılmak zorunda bırakıldıklarını üzülererek belirtirken ortaya çıkan boşluğu ilk sayısı elinizde bulunan yeni dergimizle dol-durmayı amaçladığımızı da önemle vurgulamak isterim. Dolayısıyla dergimizde yer verilecek toplumsal, bilimsel, kültürel, sanatsal, edebi çalışmalar sayesinde Mamuşa'nın bundan böyle de Kosova ile Balkanların yanı sıra Türk dünyasının dahi ilgi odağı haline geleceği bir gerçek.

Buradan hareketle Belediye yönetiminin girişimiyle çıkarmaya başladığı-mız bu dergi sayesinde Kosova ile Türkiye arasındaki dostluk ilişkilerinde bir köprü görevi gören şirin beldemizi çiftçisi, çobanı, tüccarı, öğretmeni, öğrencisi doktoru, iş adamı ve diğer meslek erbabı insanlarıyla layık olduğu şekilde tanı-tılmasına katkı sunacağımıza inanıyoruz.

Ne var ki bu başarıya, hep birlikte, özveriyle çalışarak ulaşacağımıza inandığımızı, dolayısıyla sayfalarının herkese açık olacağını, dergimizde yayın-lanmak üzere haber, makale, deneme şiir ve öykülerinizi beklediğimizi de önemle belirtmek isteriz. Hep birlikte bizi biz kılıp güçlendirecek daha güzel yarınlara doğru.Kalın sağlıcakla...

Reşit Hanadan

İÇİNDEKİLER:

*Eğitim, Kültür Ve Sanat Her İşin Başı
yazısı 3. sayfada

*Yıllardır İhmal Edilen Kültür-Sanat Yaşamını Canlandıracağız
yazısı 4. sayfada

*Diyanet işleri Başkanı Ali Erbaş'a Mamuşa'da Coşkulu Karşılama
yazısı 5. sayfada

*Yedi Gün 24 Saat Halkın Hizmetindeyiz
yazısı 15.sayfada

*Dünya Döndükçe Unutulmayacak Şanlı Zafer
yazısı 16. sayfada

*"15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Sergisi"
yazısı 17. sayfada

Hatıralardan Silinmeyecek Coşkulu bir Karşılama
yazısı 18. sayfada

*İnsanlığa Barışı Öğreten Dünya Şairi
yazısı 25. sayfada

*Kısıtlamalar Belimizi Büktü
yazısı 26.sayfada

*Mamuşa'da Eğitim Süreci ve Bu Yılki Kayıt Durumu
yazısı 30. sayfada

*Verimli Ovanın Her Yerinden Bereket Fıskırıyor
yazısı 31. sayfada

**toplum-bilim-kültür -
sanat dergisi**
Yıl 1 * Sayı 1 * Haziran-
Temmuz 2021 *
Mamuşa-Kosova

Yayın Yönetmeni:
*Reşit Hanadan

Yayın Danışmanı:
*Prof. Dr. İrfan Morina

***Yazı Kurulu:**
*Prof. Dr. İrfan Morina
*Refki Taç
*Türker Mazrek
*Erol Morina
*Buyar Mazrek
*Reşit Hanadan

Grafik Tasarım:
*Esra Bütüç Osi

Logo Tasarım:
*Nuri Morina

Kapak Resmi:
*Gökhan Morina

Mamuşa Dergisi, Mamuşa Bele-diyesi Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından hazır-lanıp yayınlanır.

Yazışma adresi: Mamuşa Dergisi
Mamuşa Belediyesi, 20540
Mamuşa-Kosova
E- mail adresi:
mamusadergisi@gmail.com

Gönderilen yazılar yayınlasin veya yayınlanmasın iade edil-mez. Yazılarda sergilenen görüş-lerin sorumluluğu yazarlarına aittir

Baskı: ARF SH.P.K - FUSHE
KOSOVA - Kosova Ovası

Abdülhadi Krasniç, Mamuşa Belediye Başkanı:

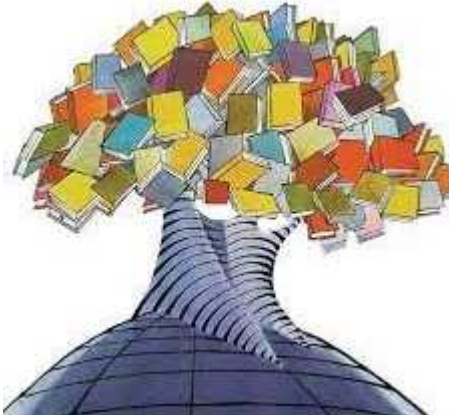
“EĞİTİM, KÜLTÜR VE SANAT HER İŞİN BAŞI”

Merhabalar değerli hemşerilerim. İnsanlığın her bakımdan gelişip ilerlemesi için eğitim, bilim, kültür, sanat ve edebiyatın ne kadar büyük bir önem taşıdığını sanırım ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Dünyaca ünlü bilim insanları da konuyla ilgili açıklamalarında hep bu gerçeği ortaya koyarlar. Dolayısıyla bilime, sanata, kültüre, edebiyata önem veren toplumların yaşamın her alanında gelişme kaydedip ilerledikleri, vermeyenlerin de gerilemeye mahkum kaldıkları görülmektedir.

Buradan hareketle küçük büyük her kasaba ve kentin başında bulunan yöneticilerin yapmakla yükümlü bulundukları görevleri arasında kültür, sanat ve edebiyatın gelişmesine katkıda bulunmaları da önemli bir yer tutmaktadır. Böyleyken belediye statüsüne on beş yıl önce kavuşan Mamuşa’da bizden önceki yönetim tarafından her nedense gözle görülür, elle tutulur bir şeylerin yapılamayışı yüzünden oluşan boşluğu görev süremiz içerisinde doldurmak için elimizden geldiğince uğraşmamıza rağmen bu konuda övünülecek bir başarıya ulaşamadığımızı da bir özeleştiri olarak itiraf etmek durumundayım. Ne var ki, belediyemizin birinci derecedeki yöneticisi sıfatıyla zararın neresinden dönülürse kardır deyiminin hareketle bundan böyle beldemizin imarı, halkımızın sağlık, tarım, ticaret ve sanayi üretimi alanlarında olduğu gibi, eğitim, bilim, kültür, sanat ve edebiyat alanlarında da gelişip ilerlemesi için çok daha büyük bir çaba harcamaya kararlılığı içerisinde olduğumuzu önemle belirtmek isterim. Elimizde bulunan dergi de bu söylediklerimin somut bir kanıtı ve ürünü olsa gerektir.

Sevgili hemşerilerim, bizleri biz kılan çok değerli sözlü kültürel, sanatsal ve edebi zenginliklere sahip olduğumuzu bilmeyen yok gibidir. Bu değerlerimizle ne kadar övünsek de yeridir. Bu şirin beldemizdeki topraklara yüzlerce yıl önce gelip yerleşen atalarımız beraberlerinde adet, töre, gelenek ve göreneklerini de getirmişlerdi. Söz konusu değerlerimizi yüzyıllar boyu göz bebek-

leri gibi muhafaza edip korumaları karşısında gurur duymamak elde değil. Bu gerçeği bizlere günlük yaşamımızda bugün dahi konuşmakta olduğumuz şivenin yanı sıra bizlere kuşaktan kuşağa anlatarak miras bıraktıkları masal, mani, türkü, bilmece, atasözü gibi halk edebiyatı ürünü eserler de kanıtlamaktadır. Dolayısıyla düğün, dernek ve meclisler kurulduğunda hala söylenip yaşatılan bu zenginliklerimizin günümüze kadar gelmelerini kendilerine borçlu olduğumuzun da unutulmaması gerektiği kanınsındayım.

Bu arada doğup büyüdüğümüz, çoluk çocuğumuz, yakınlarımızla birlikte yaşamakta olduğumuz bu topraklarda doğup büyümüş, yaşamış ve hala yaşamakta olan şair, yazar, öğretmen, bilim insanları tarafından son yıllarda şiir, hikaye, oyun, roman gibi eserlerin yazılıp yayınlanması konusunda her geçen gün gurur verici başarılar elde edilmesinden halk ve yöneticiler olarak memnuniyet duyduğumuzu da ayrıca vurgulamak isterim. Beldemizde doğup büyüyen ilim insanı, şair ve yazarlarımızın kaleme alıp yayınladıkları eserleriyle kendilerinden Kosova’nın yanı sıra Balkanlar, Türkiye ve bu arada bütün Türk dünyasında dahi söz ettirmelerinden büyük bir mutluluk duymaktayız. Bu bilimsel makaleler, şiirler, hikayeler, tiyatro oyunları ve romanlar sayesinde şirin beldemiz Mamuşa insanı, toprağı ve doğasıyla bizlerden çok uzaklarda yaşayan sanat sever ve edebiyat severlerin gönülle-

rinde her geçen gün daha da çok yer edip yücelmektedir. Bu güzel başarılar tümümüzü de yürekten sevindirmektedir. Varlığımızı pekiştirmeye yönelik kültürel, sanatsal ve edebi eserler yaratırken bizleri geçmişimiz ve bugünümüzle anlatmaya çalışan kalem erlerimize de bu vesileyle teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum.

Şimdiye dek yapılanlarla yetinmemiz, daha büyük başarılarla imza atmamız gerektiği bilincinden hareketle bu alanlardaki çalışmalara ivme kazandıracak altyapı ve koşulların yaratılması için yöneticiler olarak bizlerin de elimizden gelen katkıyı sunmamız gerektiğinden kuşumuz yoktur. İşte elinizde bulunan dergi de bu çerçevedeki gereksinim üzere yapılan çalışmalarımızın bir ürünü olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Ancak yukarıda da belirttiğim gibi bununla yetinmememiz gerekir. Eğitimin gelişip daha yüksek bir kaliteye kavuşturulması, sanat, kültür ve edebi yaratıcılığımızın daha da körüklenmesi, yaratılan eserlerin geniş halk kitlelerine ulaştırılabilmesi yolunda çok daha fazla uğraşp çalışmamız gerektiğinden hareketle bu süreçlere üniversite mezunu başarılı gençlerimizi katmak için girişimlerde bulunduğumuzu da bilmenizi isterim. Öncelik verdiğimiz hedef ve çalışmaların başında kültürel etkinliklerin sergilenmesine ev sahipliği yapacak bir kültür evinin inşası gelmektedir. Kosova’da olduğu gibi ana ülke Türkiye’nin çeşitli üniversitelerinde de okuyup mezun olan gençlerimizin bilgi ve birikimleri sayesinde her geçen gün çok daha büyük başarılarla ulaşacağımıza ve belediyemizi her bakımdan yaşanılabilir, örnek bir belde haline getireceğimize inanıyorum.

Değerli dostlar... Büyük işler, birlik ve beraberlik, işi bilene, erbabına yaptırma ruhu içerisinde gerçekleştirilir. Birlik ve beraberlik ruhu içerisinde yapamayacağımız şeyler yoktur. Bu yüzden sözlerime hep birlikte büyük hedeflere doğru diyerek son verirken hepinize bir kez daha saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

Türker Mazrek, Mamuşa Belediyesi Eğitim-Kültür-Gençlik ve Spor Müdürü

“Yıllardır ihmal edilen kültür-sanat yaşamını canlandıracağız”

Değerli okuyucularımız, çok değil, birkaç ay önce atandığım Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü makamına oturduğum günden bu yana atalarımızın bizlere emanet ettikleri dilimizi, dinimizi, adet, gelenek ve göreneklerimizi muhafaza ederken bunları geniş kitlelere ulaştıracağımız, sesimizi daha uzaklara duyuracağımız, bizleri biz kılan değerlerimizi, Mamuşa'mızı tanıtabileceğimiz bir derginin çıkarılması hep temel önceliğim olmuştur.

Yıllar önce burada doğup büyümüş değerli yazar ve sanatçılarımız tarafından Mamuşa'mızda toplum, kültür, sanat konularının ele alınıp sergilendiği çeşitli dergiler çıkarılırken kültür-sanat değerlerimizin geliştirilmesi alanında örnek faaliyetlerin gerçekleştirildiği, hatta bundan kırk küsur yıl önce “Aşık Ferki” adında bir kültür sanat derneği de kurulduğu herkesçe bilinen bir gerçektir. Söz konusu dernek üyelerinin, toplumsal, kültürel, sanatsal etkinliklerin yapılabilmesi için yeterli koşulların bulunmadığı veya çok az olduğu yıllarda dahi halkımıza sık sık açık hava konserleri verdiklerini, edebiyat saatleri düzenlediklerini, bunlarla da yetinmeyip kültür-sanat değerlerimizi ana ülke Türkiye'nin yanı sıra komşu ülkelerdeki kültür sanat festivallerinde başarıyla tanıttıklarını da hatırlıyoruz. Bizi biz kılıp varlığımızı pekiştirmenin yanı sıra genç kuşaklara kültür-sanat sevgisini de aşılamak amacıyla daha belediye statüsüne kavuşmamış bir köyde gerçekleştirilen bu güzel faaliyetlerin belediyenin kurulmasından sonra ivme kaza-

nacak yerde her ne hikmetsebiçakla kesilircesine durdurulması iyi niyetli herkesi düşündürmesi gereken acı bir gerçeği oluşturmaktadır.

Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü görevine atanmamızın ardından bu acınacak duruma bir son vermek, kültürel-sanatsal yaşamımızı zenginleştirmek, bu alanlarda faaliyet göstermek isteyen genç kuşaklara boş vakitlerini değerlendirip yeteneklerini geliştirirken beldemizdeki kültür-sanat yaşamımızın canlandırılmasına katkı sunabilecekleri koşulları yaratmak amacıyla işe bir dergi çıkararak başlamak amacıyla kolları sıvamış bulunuyoruz. Müdürlüğümüzün girişimleri ve Belediye Başkanımızın da destekleri sonucu harcadığımız emeklerin bir ürünü olarak hazırlanan dergimizin ilk sayısını okuyuculara kavuşturmuş olmanın kıvancını yaşıyoruz.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu derginin çıkartılmasındaki asıl amaç gençlerimizin kültür-sanat ile haşır-neşir olmalarını, dolayısıyla da okuma alışkanlığını ve sevgisini aşılarken yazarlık yeteneklerinin gelişmesini körüklemeye katkı sağlamaktır. Dergimizin sayfalarında öğrencilerimizin, gençlerimizin yazdıkları şiir, hikaye, anı veya güncel konularla ilgili kompozisyonları da yayımlanacaktır. Dolayısıyla, ilk sayısını büyük bir özveri ve çok kısa bir süre içerisinde çıkardığımız bu derginin kültür-sanatın yanı sıra eğitim sürecinin daha yüksek düzeye çıkarılmasına sunacağı katkıyla birlikte insanlara okur-yazarlık hevesini de aşılayacağı ka-

naatindeyim.

Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü'müzün çalışmaları sadece kültür-sanatın canlandırılması ile sınırlı olmayıp aynı zamanda spor faaliyetlerini de kapsamaktadır. Dolayısıyla bu konulara da ağırlık verirken gençleri spora teşvik edecek birçok yeniliği hayata geçirmek, gençlere bu alanlarda da yeni yeni koşullar sunabilmek için elimizden gelen çabayı harcayacağımızı ayrıca belirtmek isterim. Amacımız, Belediyemizin sınırlı kaynakları ile en yüksek verime ulaşmaktır.

Bu konularda kendilerini kanıtlamış değerli büyüklerimizin de destekleri ile Kosova'nın tek Türk Belediyesi'nde yaşayan vatandaşlarımızın eğitim, kültür-sanat, spor yaşamlarını canlandırıp renklendirmeye çalışacağız. Bunun en somut ve en güzel kanıtı ise şuan elinizde bulunan Mamuşa dergisidir. Bu henüz başlangıç. Sırada başkaları da var. Hepimize hayırlı uğurlu olsun. İyi okumalar...

Ali Erbaş'a coşkulu karşılama

Geçen günlerde Kosova'ya resmi bir ziyarette bulunan Türkiye Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş Kosova İslam Birliği Başkanı Naim Tırnava ile Priştine'de gerçekleştiği resmi görüşmeler ardından Türklerin yoğun olarak yaşadıkları Prizren ile Mamuşa'ya da uğradı.

"Yaradan Rabbinin adıyla oku..." diyor. Biz de Rabbimize Ya Rabbi, biz de senin emrini yerine getiriyoruz..." diyoruz. Peygamber Efendimiz de "Sizin en hayırlınız Kur'an-ı Kerim'i öğreten ve öğrenenlerinizdir..." diyor. Peygamber Efendimizin bu müjdesine nail olmak için sizler de Kur'an-ı Kerim'i öğrendiniz. Kosova'da, Mamuşa'da bu hatim merasiminde sizlerle beraber olmak benim için mutlulukların en büyüğüdür"

Erbaş ile Belediye Başkanı Krasniç arasında samimi bir görüşme yapıldı

Mamuşa'ya Osman Tıraşçı, Osman Şahin, Mustafa Irmaklı'dan oluşan heyet üyeleri ve kendilerine eşlik eden Türkiye'nin Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar ile Büyükelçilik Din Hizmetleri Müşaviri Nevzat Sabrı Akın'ın eşliğinde gelen Ali Erbaş'ı Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç karşıladı. Ali Erbaş Mamuşalı kız öğrencilerin hatim törenine katılmak için geldiği Merkez Camii'nde kız çocuklarının kendisine verdikleri çiçekler ve Mamuşalıların sevgi gösterisiyle karşılandı.

Burada kendisini coşkuyla karşılayanlara seslenen Diyanet İşleri

Başkanı Erbaş "Türkiye'de yaşayan insanlar olarak sizleri her zaman hayırla yad ediyoruz. Kosova'da yaşayan tüm insanlarla gönül bağı içerisinde olduğumuzu her vesileyle dile getiriyoruz..." şeklinde konuştu. Hatim töreninde kız öğrencilere hitap eden Erbaş değerleri arasında şunları söyledi: "Yapmış olduğunuz Kur'an-ı Kerim eğitimi çok önemseydiğimiz faaliyetler içerisinde yer almaktadır. Rab-bimiz ilk indirdiği ayetlerde

kurumlarımızla, özellikle de Diyanet Başkanlığı ve Diyanet Vakfı olarak sizin bu gayretlerinize, camilerimizi onarıp yeni camiler yaparak destek olmak için buradayız..." dedi. Bu arada bütün Müslümanların kardeş olduklarını

A. Erbaş Ku'ran Kursu öğrencilerine hitap ederken

söyleyen Erbaş Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de buyurduğu "Müminler ancak kardeşler..." yolundaki emrini yerine getirmek için gayret gösterdiklerini, nerede bulunursa bulunsun her Müslümanın bu yolda çaba sarf etmesi gerektiğini söylerken "Yaşadığımız yerler birbirinden kilometrelerce uzak olabilir. Ama gönüllerimiz arasındaki birlik beraberlik ve sevgi sınır tanımıyor..." şeklinde konuştu.

Belediye Başkanı, Kültür Bakanı ile Görüştü

Belediye Başkanımız Abdülhadi Krasniç ile Belediyemizin Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor müdürü Türker Mazrek, geçenlerde K.C. Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı Hajrulla Çeku'yu ziyaret ettiler. Ziyaret kapsamında Başkan Krasniç, Mamuşamıza en büyük eksikliklerden biri olarak görülen Çok Amaçlı Kültür Binası ve Kapalı Spor salonu inşaatı için destek talebinde bulundu.

Sağlık Merkezi'ne Ek Finansman

K.C. Sağlık Bakanı Armend Zemaj ile Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç arasında, Mamuşa Genel Aile Sağlık Merkezi inşaatı için geçenlerde yeni bir iyi niyet anlaşması imzalanmıştır. Yoğun görüşmeler neticesinde, Sağlık Bakanlığı tarafından 2021 yılında sağlanacak 200.000 € finansman kaynağına 300.000 € eklenerek bu tutar 500.000 €'ya çıkartılmıştır.

Milletvekillerimiz "Atatürk" Lisesi'nde

Yeni öğretim yılını geride bıraktığımız bugünlerde yeni öğretim yılı süreci konusundaki gelişmeleri öğrenmek amacıyla Türk öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara yaptıkları ziyaretleri çerçevesinde Mamuşa "Atatürk" Lisesi'ne de uğrayan Kosovalı Türk milletvekilleri Fidan Brina ile Enis Kervan'a lise Müdürü Rifat Krasniç ile öğretmenler tarafından eğitim süreciyle ilgili bilgi verildi.

ŞİMDİYE KADAR RİVÂYETLER ve HİKÂYELER ESAS ALINARAK TARİHİ YAZILAN BİR BELDE: MAMUŞA (MOMUŞA هاشوموم)

● Prof. Dr. İrfan MORİNA

Mamuşa küçük bir yerleşim yeri, bir belde olduğundan onun tarihini ancak yöresindeki kendisinden büyük olan kentlerin tarihleriyle ele almakla inceleyebiliriz. Kısacası konuya Balkanlar'dan ve Prizren'den girmesek, Mamuşa ve onun tarihinden herhangi bir şey söylemek mantıkça mümkün değildir. Balkanlar ve Prizren tarihini aşağıda mümkün olduğu kadar özetleyerek sunacağız.

VII. yüzyılın başlangıcında Balkanlar'a Güney Slavlar iskân ederken, daha geçlerde buralardan Hun, Avar, Kuman ve Peçenek Türklerinin de gelip geçtiği ve yerleştiği bilinmektedir. 479 yılında Batı Roma İmparatorluğu'nun düşmesiyle ve doğu Roma İmparatorluğu'nun (Bizans İmparatorluğu) kurulmasıyla, Balkanlar'ın büyük bir kısmı Bizanslar'a düştü. Bu imparatorluk altında bazı kısa kesintileriyle XIII. yüzyıla dek kalmıştır.

XI. yüzyıla kadar Balkanlar'da birçok hâkimiyet değişmiştir. Sözümüz Prizren'de iken piskoposluğun kurulmasıyla Prizren ve civarı Kral Mihaylo hâkimiyetine geçerek oğlu Konstantin Bodin'e devredildiğini söylememiz gerekir. 1073 yılında meydana gelen Bulgar isyanı sonucu Prizren ve yöresi yine Bizans hâkimiyetine girmiştir. 1169 yılında Pantina savaşından sonra, Sırbistan'a bağlı olarak Stevan Nemanya hâkimiyeti altına geçmiştir. Fakat 1190 yılında meydana gelen savaşı kaybettiğinden dolayı Prizren ve etrafındaki köyler ilkin Bizans'ın hâkimiyetine, 1204 yılında da Bulgarların eline geçmiştir. XIII. yüzyılın sonlarında tamamıyla Orta Çağ Sırp Devleti hâkimiyetine girmiştir.

XIII. yüzyılların başlangıcında Orta Çağ Sırp Devleti'nin güneye doğru ilerlemesiyle, Prizren etrafındaki köylerle beraber o devletin merkez bölümünde kaldı ve onun önemli ekonomi, kültür ve siyasi merkezi oldu. XIV. yüzyılın başlangıcında, o zamanki koşullara göre Prizren Orta Çağ Sırp Devleti'nin çok gelişmiş bir merkezi olmuştur. Böyle gelişmiş ve zengin olan Prizren ve civarı her taraftan insanları kendine çekmiş, zaman zaman Sırp çarlığının başkenti görevini de görmüştür. Çar Duşan'ın ölümünden sonra ilkin çocukları ve diğer Sırp despotların eline geçerek Prizren ve yöresi yavaş yavaş XIV. yüzyılın ortalarında gerilemeye ve şanını yitirmeye başlamıştır. Fatih Sultan Mehmet Han kumandası altında bulunan Osmanlı ordusu, Prizren'i 21 Haziran 1455 yılında fethetmiştir. Fakat o yıldan önce de Gazi Evrenos Bey komutasındaki akıncıların seferleri sonucunda uzun zaman

aralıklarla olsa bile, birkaç defa el değiştirmiş bulunan Prizren'in Türk karakteri daha o zamanda biçimlenmeye başlanmıştır. Akıncı kuvvetlerin kenti ele geçirmeleri sırasında, İslâm dinini kabul edenlerin yanı sıra, akıncılarla birlikte Prizren'e yerleşen Osmanlıların da bu biçimlemede önemli rolleri olmuştur. 1871 yılında Prizren Sancağı kuruluyor. Prizren Sancağı'na 5 nahiye bağlıdır. Nahiyeler farklı coğrafya birimlerini kapsamakla beraber farklı köyleri de kendi bünyelerinde bulundurmaktalar. İlginç olan şudur, Nistra Köyü Prizren nahiyesindedir. Ona çok yakın hatta dip komşu olan Mamuşa/Momuşa köyü ise Hoça nahiyesine bağlıdır. Yazımızın devamında bu nahiyelerden ve Mamuşa/Momuşa ile Nistra köylerinden teferruatlı bilgi vereceğiz.

NİSTRA KÖYÜNÜ TERK EDİP MAMUŞA'YA GELEN AİLELER

Bir zamanlar Nistra adında bir köy varmış. Daha sonra haritadan silinmiş. Şu an Nistra, Mamuşa'nın güney batısında bulunan ve Mamuşa'yı Smaç ile Novaka köylerine bağlayan, geniş ve çayırılık alandır. Smaç ve Novaka köylerinin içlerine kadar uzanır. Sırp Bilimler Akademisi kaynaklarına göre Nistra, Sv. Arhancel Manastırı'nın mülkiyeti içinde bulunan, Prizren Suvareka yolu üzerinde Novaka, Mamuşa, Trinya, Leşana, Smaç, köylerinin arazilerini içine alan bir yerleşim yeri. 1454 yılında Hilandar (Svetoj Gora'da bulunan ve Orta Çağ Sırp tarih ve kültürünün bütün özelliklerini taşıyan, Stefan Nemanya ve oğlu Sveti Sava tarafından yapılan manastır) ve Sveti Arhancel Manastırı arasında arazi anlaşmazlığı çıkmış. Bahtiyar Sipahioğlu bu sorunun nasıl çözüldüğünü şu cümlelerle ifade ediyor: "Sorunu çözmek için etrafta bulunan Südençana, Raştana, Leşana, Ribnika, Braşasçe, Zaployan köylerinden 24 kişiden oluşan jüri üyeleri bir araya gelerek iki manastır arasındaki arazi problemini çözmüşler. Bu belgeye dayanarak Nistra'nın bir yerleşim yeri olduğu görülmektedir. Ancak günümüzde bu manastıra ve Ortaçağ Sırp tarihine ait hiçbir belge bulunmamaktadır. Sözü edilen Nistra'nın ne zamana kadar yerleşim yeri kaldığına dair herhangi bir belge bulunamamıştır. Anlaşıldığına göre bölge Osmanlı hakimiyetine geçmekle hayatını sürdürmüş ve Anadolu'dan gelen ailelerin yerleşmesi gerçekleşmiştir"(Bahtiyar, 2007:22).

Bu yerleşim yerinin varlığı herkes tarafından bilinmektedir. Bir de Nistra denilen bölgede eski su değir-

menin yanından geçen ve Smaç köyüne giden yolun sağ tarafında çayırda günümüzde bile mevcut olan bir adet pınar (çeşme) vardır. Hâlen tarlalarda çalışanlar su ihtiyaçlarını bu pınardan karşılamaktadırlar. Rivayete göre bir genç kız, pınardan su aldıktan sona evine gelirken yoldan geçen bir yolcu ona laf atmış. Bu durum köy halkı tarafından duyulmuş. Kıza laf atan yolcuyu köyün bitişiğinde hâlâ ayakta bulunan çınarın altında (leken dubi) öldürmüşler. Bunun sonucunda kan davası meydana gelmiş. Kan davasını bitirmek için bu halk Nistra'yı terketmek zorunda kalmış. Nistra'da o gün bugün, Beğler'in, Hacıhasanlar'ın ve Sungalalar'ın eski mezarlıkları ve tarlaları mevcuttur. Bu sülalelerin Mamuşa'ya Nistra'dan gelip yerleştikleri herkes tarafından bilinen bir gerçektir (Bahtiyar, 2007:23).

PRİZREN NAHİYESİNE BAĞLI OLAN KÖYLER

HOÇA NAHİYESİNE BAĞLI OLAN KÖYLER

Benim gibi bilim adamları istedikleri kadar uğraşıp dursunlar, iş coğrafyamızın herhangi bir yerini, mekânını betimlemeye gelince, onlar sınıfta kalan insanlardır. Çünkü hayal etme, imaj yaratma ve kurma güçleri kısıtlıdır bilim adamlarının yazar çizerlerin yanında. Bu işi roman ve hikâye yazarlar, gazeteci olanlar çok daha büyük başarı ile yaparlar. Hemen bir örnek verelim. Mamuşa'nın nerede olduğunu, hangi köylerle sınırlandığını, dağını, taşını, havasını, suyunu şimdiye kadar herkesten farklı anlatan yazar ve gazeteci arkadaşımız Bahtiyar Sipahioğlu "Balkanların Son Kalesi Mamuşa" kitabında bu belde hakkında şunları yazmıştır: "Mamuşa,

Kosova'da bulunan Prizren şehrinin 18 kilometre güney-doğusunda, Şar Dağları'nın eteklerinde uzanan ovada yer almaktadır.

Geniş ve verimli ovada yerleşim yerlerinin bulunması, eski devirlerden kalan medeniyet kalıntılarının var olması, bol miktarda suların bulunması, arazinin verimli olması, var olan yerleşim yerleriyle irtibatın kurulması için şartların var olması, yeni bir yerleşim yeri için geniş ve elverişli bir alanın olması, Mamuşa'nın bu alanda kurulmasının başlıca sebepleri olarak sayabiliriz. Bu alanda yerleşen Mamuşa, kuzeyde Bağlık denilen engebeli arazi, güneyde Torajda merası arasında doğudan batıya doğru ise Topluva deresini takip eden geniş ve düz arazi içinde uzanmaktadır. Güneyinde Torajda merasıyla Topliçan düzlüklerine, Novaka köyünün kıyılarına, Güney batıda Sımaç köyünün içine kadar, Batı'da Medveça köyünün kıyısına, Kuzeybatıda Ukolar'ın Payata köyüne, Kuzeyde Retimya köyü yanlarına kadar, Kuzeydoğuda Optoruşa, Doğuda Nepirbišta ve Güneydoğuda Tırnya köyü içlerine kadar uzanır. Ukoların Payata, Retimya ve Optoruşa köyleri ile- bağlık ve dağlık arazi, diğer komşularla ise düz ve verimli ova ile sınır oluşturmaktadır. Köyün arazisi komşu köylerin içlerine kadar uzanmaktadır. Engebeli bir yapıya sahip olan bu arazide, uzun zamandan beri üzüm bağları yer almaktadır. Bu bağlarda çeşidi bol, lezzetli üzümler yetiştirilmektedir. Ovaya gelince, düz ve verimli olduğundan her çeşit ürünün yetiştirilmesi açısından elverişlidir. Bu ovada eskiden genellikle buğday, arpa, çavdar, mısır ekilirken, son yıllarda bahçecilik ön plana çıkmıştır. Mamuşa, verimli arazisinde yetiştirdiği ürünlerle bölgede ün yapmıştır. Son yıllarda ticaretin ön plana çıkmış olması nedeniyle, bu verimli ova gerektiği kadar işlenmemektedir. Böyle olmasına rağmen Mamuşa, Kosova'nın ambarı sayılır" (Bahtiyar, 2007:15).

OSMANLI TAPU TAHRİR DEFTERLERİNDE YAPILAN KAYIT SİSTEMİNİN ANA AMACI NEYDİ?

1530 yıllarında Osmanlı idaresince düzenlenen tahrir defterlerinin mühim olan tarafı o yıllarda Osmanlı Devleti'nin ana unsuru olan Tımar sisteminin uygulandığı Rumeli'de nüfusun genel bir tablosunu vermesinde yatmaktadır. Bu defterlerde bir sancak ve kazadaki dirlikler, padişah hasları, beylerbeyi hasları, sancakbeyi hasları, kale merdi tımarları, tımar ve zeametler, evkaf ve emlak toplu olarak yazılmakta ve her bir kategoride yer alanyerleşim birimlerinin nüfusu hane, mücerret vs. şeklinde toplam rakam olarak kayıtlı olduğunu görüyoruz.

Bir de kazanın yazımı bittikten sonra orada bulunan toplam kasaba, cami, köy, mezra, zaviye vs. sayısı ile muaf kişiler ve vergiye tabi nüfus özet olarak verilir (Öz, 2000:4).

Tapu tahrir defterlerinde hudutlarının içinde yer alan her köy ve kasabada bulunan vergi mükellefi erkek nüfusunu, bunların ne miktarda toprak tasarruf ettiklerini ve devlete vermekle mükellef oldukları vergileri açık olarak görmek mümkündür. Her köyün kimin hassı, kimin tımarı veya kimin vakfı ve mülkü olduğu, o köylerde üretilen mahsullerin ve yetiştirilen hayvanların cins ve miktarları bu defterlerde görülebilmektedir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nde tapu tahrir defterlerinin, her ne kadar vergi

toplamak için yapıldıkları ileri sürülmekte ise de tahrirler gözden geçirildiğinde tek amacın bu olmadığı rahatlıkla anlaşılabılır. Zira söz konusu defterlerin vergilerin ve vergi mükelleflerinin yanı sıra, tahrirlerden başka alanlarda da yararlanılması için başka bilgilere yer verdiği görülmektedir (İlhan, 1993:42-43).

NİSTRA KÖYÜNDE OSMANLI MEMURLARININ YAPMIŞ OLDUKLARI SAYIMLAR ŞÖYLE:

N İ S T R A نيسترکaryesi" (KÖYÜ)*

(Prizren Nahiyesine bağlı olup Hasanoğlu Timur'un ve ortaklarının Timarıdır).

Bali'nin Baştinası نيسترک Yusufoglu Derviş'in kullanımında, Çift.

Mihal'in Baştinası, Zaim Abdi'nin kullanımında, Çift.

Curko'nun Baştinası, Kurtoğlu Arslan'ın kullanımında, Çift.

Miloş'un Baştinası, Abdullahoğlu Memi'nin ve kardeşi Ali'nin kullanımında, Çift.

Mustafaoğlu Memi'nin kullanımındaki Baştina.

Todor'un Baştinası, Hüseyinoğlu Hüdaverdi'nin kullanımında.

Novak'ın Baştinası, Karaalioğlu İbrahim'in kullanımındaydı, şimdi ise Kadı hüccetiyle (kararıyla) Dimitre oğlu Petar'ın eline geçti.

Bektaş Abdullah, bennak نيسترکAli Abdullah, bennak.

Küstendil Sancağı muhacirleri: Jovo Dimitre; Dejan Jova; Marko Nikola; Jova Nikola; Pavle Jova;Petko Bogdan.

İškodra Muhaciri: Pren Dimitre ve Aya Stephan Manastırı

muş ama ne yazık ki bu küp birkaç yıl bu şahsın avlusunda durduktan sonra bilinmeyen şahıslarca dikkatsizlik yüzünden kırılıp tarihe karışmıştır. Fakat aynı şahsın o büyük küp ile beraber iki tane daha küçük küp ve iki adet su testisi bulduğu bir gerçektir. Rıza Mehmet Sinan yıllar önce vefat ettiği için sözünü ettiğimiz küp ve su testileri torunlarının elinde. İsmi Cengiz olan torunlarından biri usanmadan bu antik küp ve testileri temizleyip fotoğrafını çekip bana gönderme zahmetine katlanmıştır. Kendisine şükran borcum vardır. Kilise ile ilgili "Balkanların Son Kalesi" kitabında Bahtiyar Sipahioğlu şunları da ileri sürüyor: "Ayrıca, Mamuşa'da Kamber Bey tarafından yapılan caminin birçok malzemesinin söz konusu bölgeden getirildiği görülmektedir. Caminin kapılarının bile kilise kapısı olduğu anlaşılmaktadır. Kapıların üzerindeki tokmağın bulunduğu bölümde bir "haç" görülmektedir. Bu haç, çekiçle dövülerek şekli değiştirilmeye çalışılmış ise de, kendini belli etmektedir. Daha sonraları yeni bir cami yapılıncaya, üzerinde haç olan bu kapılar değiştirildi. Bu kapılar, uzun zaman tabutluktaki bölmede kaldı sonraları yıpranarak, miatlarını tamamladılar. Ayrıca caminin musalla taşının kiliseden getirildiği bilinmektedir. Musalla taşı, caminin ön kısmında bulunup halkın hizmetinde bulunurken, son yıllarda cami avlusundan alınıp, yeni mezarlığa taşınmış ve mezarlıkta musalla taşı olarak günümüzde kullanılmaktadır." (Bahtiyar, 2007:22).

Rıza Mehmet Sinan'ın Kilise'de bulduğu ve halen torunlarının elinde olan küp ve testiler

MAMUŞA'DA ULAHLAR VAR MIYDI?

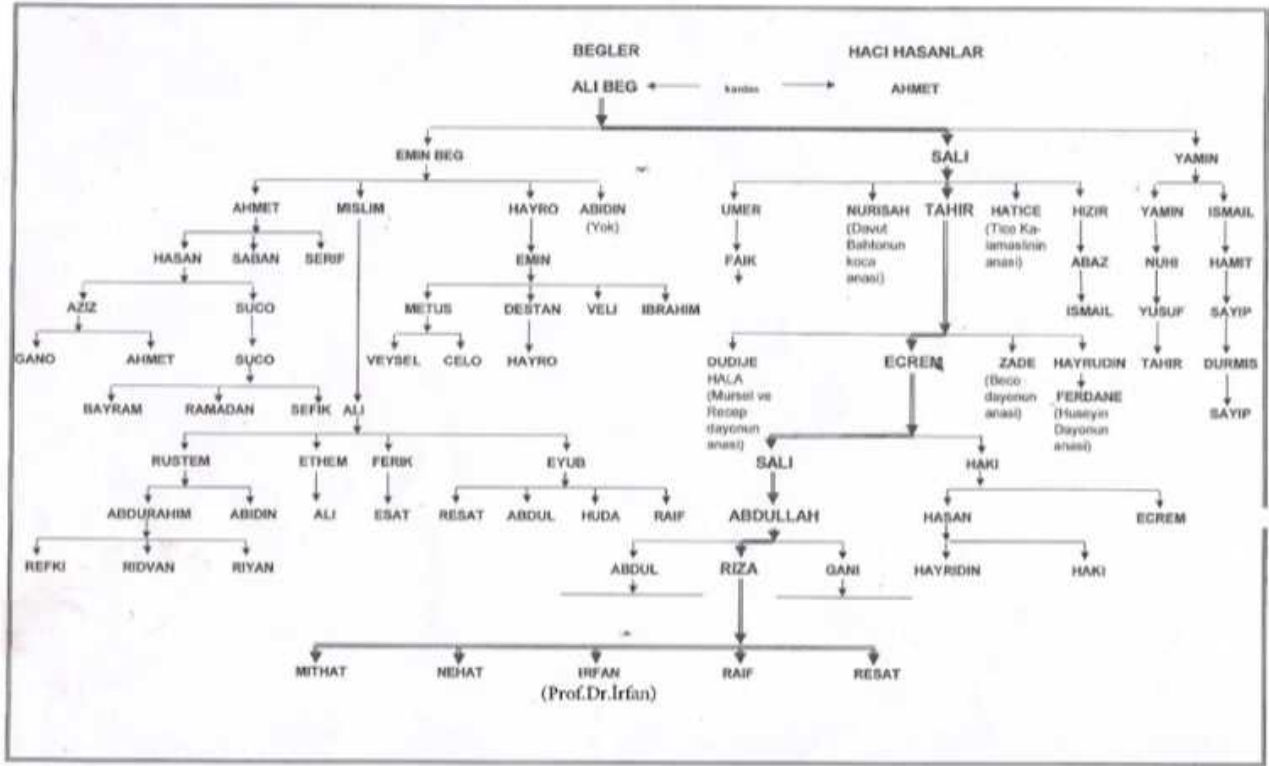
Çok önemli bir soru. Gerçekten Mamuşa'da Ulah'lar yaşıyor muydu? Bu konuya ışık tutacak nitelikte Sırp kaynaklarında şöyle bir bilgi var. I. Dünya Savaşı'nda Sırbistan Halk Kütüphanesi'nden yok olan orijinal bir buyruğa göre, Büyük Sırp hükümdarı Stefan Nemanya 1198 yılında Büyük Hoça Çiftliği'ni bu çiftliğe bağlı olan 12 köyü, dağlık, bağlık ve kovanlıkla beraber Sveta Goradaki Hilandar kilisesine armağan etmiştir. Bağışlanan köyler şunlardır: Neprobišta, Momuşa, Samodreza, Retimlja, Trnja, Retivštica, Trnovac, Büyük Hoça, Küçük Hoça, Trpeze, Dabşor i Golışeva. Kaynaktaki bilgiye göre zikredilen köylerin çoğunun isimleri Sırp kökenli olduğu sadede Momuşa ve Dabşor köylerinin isimleri Ulah kökenli olabileceği ihtimali vurgulanıyor. Gelecekte bu konuda daha derin araştırmalar yapılsa Mamuşa'da eskiden Ulahların yaşayıp yaşamadıkları ortaya çıkacaktır.

VERGİ ÇEŞİTLERİ	HASILAT (akçe)
اسپنجه Resmî gıft ve bennak	80
اسم رسم re'âyâ	300
اسم رسم Bugday, hamî 14	700
اسم رسم Arpa, hamî 11	264
اسم رسم Çavdar, hamî 9,5	342
اسم رسم لاف, hamî 24	480
اسم رسم لاف zahire (karşık), hamî	60
اسم رسم بوزجاق Burçak hamî 1	40
اسم رسم بستان (Karpuz ve Kavun vergisi)	24
اسم رسم حطاب Resmî hatlab (Odlun v ergisi)	24
اسم رسم خنزیر hanazır (Hinzir, domuz vergisi)	10
اسم رسم كتن Keten oşru	20
اسم رسم لاهنا ve sebze oşru	41
اسم رسم کوان Resmî kovan (Kovan vergisi)	40
اسم رسم آسیدب (Su değirmeni) Taş 1	15
اسم رسم شراب (bac) vergisi	20
اسم رسم Ot ve otluk vergisi	30
اسم رسم نیابیت (Nâpîk), Evlilik ve Deştébân (Kır bekçisi)	72
Toplam hasılat	2.562 (akçe)

Kilise Meselesi

Bugünkü Mamuşa'nın güneyinde, yeni asfalt döşenen Mamuşa-Retimye yolunun her iki tarafına yayılan bir zamanlar engebeli ama şimdi düz bir arazinin adıdır KİLİSE. Her zaman Kilise denilen bu arazide, köylüler kır işlerini yaptıkları zaman veya araziyi sürdüklerinde temel taşlarına, kiremit parçalarına, hatta pişmiş kilden, küp ve ibrik parçalarına rastlamaktadırlar. Onlardan biri Rıza Mehmet Sinan adlı şahıs, Kilise'deki tarlasını sürerken, yüz kilogram buğday sığabilecek büyüklükte bir küp bul-

*2010 yılında Belgrad'ta Tatyana Katiç tarafından yazılan bu eser, Osmanlı Kadastro defterlerinin yeni bir üslupla nasıl ele alınabileceğinin çok iyi bir örneğidir. ТАТЈАНА КАТИЋ: "ОПШИРНИ ПОПИС ПРИЗРЕНСКОГ САНЏАКА ИЗ 1571. ГОДИНЕ" Beograd/2010

Nistra Köyünden Mamuşa'ya gelen BEGLER Sülalesinin soyağacı

MOMUŞA KÖYÜNDE OSMANLI MEMURLARININ SAYIMLARI (Yıl:1571) AŞAĞIDADIR:

MOMUŞA (مشوموم) karyesi (köyü) HOÇA nâhiyesine ilhaktır(bağlı). Sancak paşası cânib-i yesâr (sol kol) Mîralay Ali'nin ze'âmetidir.

Köyde yaşayan ahâlînin gayr-i menkûl (taşınmaz) mal varlığı sene 1571'de şöyledir:Dabko'nun Baştinası Ali'nin ve sonra onun oğlunun Hüseyin'nin kullanımı. Stepa'nın Baştinası, İlyas'ın kullanımında. Simeon'nun Baştinası Hasan'nın kullanımında ve şimdi boş durumda. Rade'nin Baştinası köy halkının elinde.

ŞAHİS İSİMLERİ ve MEDENÎ HÂLLERİ:

TOLA GODEN
JİVKO TOLA
DİMİTAR TOLA (Mücerred) (bekâr)
TUŞA BİBA
PETAR BİBA (Mücerred)
STEPSA PEYO
YOVA STEPA (Mücerred)
DİMİTAR BOJİDAR
CURA DİMİTAR (Mücerred)
PEYO BOJİDAR
DİMİYO DABA
KOMLYEN DİMİYO (Mücerred)
STOYKO NENKO
MİHAYLO STOYKO
PEYO STOYKO (Mücerred)
MARKO DABİN
NİKOLA DABİN (Mücerred)
BUYA BOTİCA
STANKO RAYA
Hane ve Baştina sayısı: 18
Mücerred (bekâr):7

VERGİ ve HÂSİLÂT DURUMU

VERGİ ÇEŞİTLERİ سجده ISPENÇE	HÂSİLÂT (akçe)
حلبغا? Bugday hamî 14	600
مصاربه Arpa hamî 10	700
مصاربه Arpa hamî 10	240
مصاربه Arpa hamî 5	180
مصاربه Arpa hamî 20	400
مصاربه Arpa hamî 1	40
مصاربه Arpa hamî 30	960
مصاربه Arpa hamî 20	20
مصاربه Arpa hamî 75	75
مصاربه Arpa hamî 34	34
مصاربه Arpa hamî 34	34
مصاربه Arpa hamî 10	10
مصاربه Arpa hamî 25	25
مصاربه Arpa hamî 30	30
مصاربه Arpa hamî 40	40
مصاربه Arpa hamî 40	40
مصاربه Arpa hamî 45	45
مصاربه Arpa hamî 80	80
مصاربه Arpa hamî 144	144
مصاربه Arpa hamî 34	34
مصاربه Arpa hamî 10	10
مصاربه Arpa hamî 90	90
مصاربه Arpa hamî 150	150
مصاربه Arpa hamî 36	36
مصاربه Arpa hamî 72	72
مصاربه Arpa hamî 12	12
مصاربه Arpa hamî 48	48
مصاربه Arpa hamî 120	120
مصاربه Arpa hamî 30	30
مصاربه Arpa hamî 60	60
مصاربه Arpa hamî 20	20
مصاربه Arpa hamî 42	42
مصاربه Arpa hamî 12	12
مصاربه Arpa hamî 30	30
مصاربه Arpa hamî 48	48
مصاربه Arpa hamî 48	48
مصاربه Arpa hamî 18	18
مصاربه Arpa hamî 25	25
مصاربه Arpa hamî 60	60
مصاربه Arpa hamî 60	60
مصاربه Arpa hamî 4.722 (akçe)	4.722 (akçe)

Mamuşa'da Yetişen Din Alimler

● Cemali Tunalıgil

Osmanlı'nın ayak basmasından beri (455-1912), özellikle Balkan Savaşlarına kadar mektep adı verilen okullarda eğitim görülmüştür. Genelde Kur'an ve Osmanlı yazısının okutulduğu bu mekteplerde dini konularda da eğitim verilmiştir. Mamuşa halkı eskiden beri eğitimin önemini kavramış olmalı ki alim, şair ve önemli şahsiyetlerinyetişmesi için her türlü mücadeleyi vermiştir. Mamuşa'da okul olmadığı dönemlerde öğrenim görmeleri için çocuklarını Prizren hatta İstanbul'a kadar göndermişlerdir...

15.yy Prizren'de açılan mektep ve medreseleri, 19.yy ikinci yarısında ve 20. yy başlarında devlet okulları olarak bilinen ve eğitim süreleri 4 yıl olan iptidaiye (ilkokul), rüştiye (ortaokul) ve idadiye (lise) okulları açılır. İşte bu İPTİDAİYE okullarından biri de kesin tarih olmamakla birlikte tahminen 1903 yılında Mamuşa'da açılmıştır. Osmanlı Döneminde DEVLET-İ ALİYE-İ OSMANİYE KURA (KÖY) MEKTEBİ'nden 1907 veya 1908 yılında 14 kişinin mezun olduğu bilinmektedir. Mezun olanlardan biri de annemin babası rahmetli Recep Adem Morina'dır. Kıymetli dedem Recep Efendi'nin elimde bulunan şahadetnamesinde Mamuşa İptidaiyesi'nde şu derslerin okutulduğunu öğrenmiş oluyoruz: Kur'an-ı Kerim, Tecvid, İlimihal, Tarih, Kıraat (Okuma), Ahlak, Malumat-ı Medeniye (Hayat Bilgisi), Kavaid (Dilbilgisi), Coğrafya, Hesap, Hüsn-ü Hat (Güzel Yazı) gibi...

Mezun olan bu 14 kişiden ikisinin kız öğrenci olduğu anlaşılmaktadır. Mamuşa Karyesi Mekteb-i İptidaiyesi'nden mezun olan 14 öğrenci şunlardır:

1.Recep Adem (Osman Yusuf'ların), 2. Fazlı Abidin (Hacı Fazlı), 3.Latif Hamit (Lato Dervoların), 4. Celadin Bilal (Bilal Fatma), 5. İbrahim Nazif (Osman Yusuf'ların), 6. Ferdane Emin, 7.Ümmiyan Mahmut, 8. Yamin Beg, 9.Fettah Tahir,

10.Fazlı Goran, 11.Ramiz Kadri, 12.Rıza Ahmet, 13.Molla Ethem, 14.Halil Cemali.*

Osmanlı Döneminde ve günümüzde medrese ve İlahiyat Fakülteleri'nde eğitim gören şahsiyetlerimizin başında:Hasan Efendi, Behçet Efendi, İsmail Efendi, Abidin Hafız Efendi, Hafız Nusret Morina, Hamdi Morina,Hayrettin Morina, Murat Mazrek, Hıvzı Mazrek, Erol Morina ve şu anda Mamuşa Merkez camiinde imamlık görevinde bulunan Rüştü Şala gelir.

HASAN EFENDİ (1840-1910)

Mamuşa'nın ilk âlim ve din adamlarındandır. Doğum tarihiyle kesin bilgiler elimizde olmadığı için 1840 ila 1910 yıllarında yaşadığı tahmin edilmektedir. İstanbul'da yüksek öğrenim görenlerden biri olan Hüseyin oğlu Hasan Efendi'dir. Hasan Efendi (Krüezi) İstanbul'da tahsilini bitirdikten sonra köyüne döner ve ömrünün sonuna kadar Mamuşa'da imamlık görevinde bulunur. 1910 yılında vefat ettiği tahmin edilmektedir. Hasan Efendi'nin ölümünden sonra Manastır'da eğitim görmekte olan oğlu Behçet Efendi görevi getirilir. O dönem halk arasında müderris olarak hitap edilen Hasan Efendi'nin eser bırakıp bırakmadığından ve hayatı hakkında elimizde henüz kesin bir bilgi yoktur. Ama yaşlılarımız eğitim gören gençlerimize örnek hep Hasan Efendi'yi gösterirler, onun gibi bilgili kişiler yetişmelerini arzu ederlerdi.

MOLLA ETHEM

Mamuşa doğumlu olan Ethem Abdurrahim din alanında ilim sahibi olan Mamuşalı zatlardan biridir. Ailesinin de elinde hiçbir evrak olmaması nedeniyle pek bilgi edinemedik. İyi bir din âlimi olması nedeniyle Mamuşa ve çevresinde kendisine Molla (Mula) olarak

hitap edilmiş, bugün de bu aileye Mamuşa'da molla olarak hitap edilmektedir. Tahminen 1800 yılların ortalarından sonra ve 1900 yılların başlangıcında yaşadığı tahmin edilmektedir. Hangi görevlerde bulunduğu konusunda bilgi-

miz yoktur. Molla Ethem'in bir SÖZLÜK hazırladığı ve bunun yanında bir de kendi EL YAZMASI KUR'ANI olduğu bilinmektedir. Elimizdeki bu belgelere dayanarak kendisinin hayli eğitim sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

BEHÇET HASAN EFENDİ-KRÜEZİ (1890-1963)

Mamuşa'nın ilk imamlarından olan Hüseyin Oğlu Hasan Efendi'nin oğludur. İptidai Mektebini Mamuşa'da

*B. Sipahioğlu, *Balkanların Son Kalesi MAMUŞA*, S,216-220.

bitirdikten sonra eğitim görmesi için Manastır'a gönderilir.

Askeri Rüştiye'de eğitim görürken babasının ölümü nedeniyle Mamuşa'ya gelir. Bu arada Mamuşa'da imamlık yapacak başka bir kişi olmadığı için köy ihtiyar heyeti tarafından Behçet Efendi imam olarak görevlendirilir. 1950 yıllarına kadar sadece Mamuşa'da değil, etraftaki daha yedi köye imamlık yapmıştır. İyiliksever bir din görevlisiydi. 1963 yılında çetin bir kış günü 73 yaşında hakkın rahmetine kavuşan Beh-

çet Efendi, Kosova'nın ilk hâkimlerinden ve milletvekillerinden biri olan Hasan Behçet Efendi'yi arkasında bıraktı.

İSMAİL EFENDİ – MORİNA (1904 – 1980)

1904 yılında Mamuşa'da dünyaya geldi. İlk tahsilini Mamuşa mektebinde gördükten sonra Prizren'de Mehmet Paşa Medresesi'nde eğitim

görüp mezun oldu. Hayatının sonuna kadar Mamuşa ve etraf köylerde uzun yıllar din hizmeti verdi. Çok sayıda talebe yetiştirdi. Halk arasında sayılan ve sevilen bir din görevlisiydi. Hayatının sonuna kadar Mamuşa camiinde imam-

lık yaptı. 1980 yılında vefat eden İsmail Efendi'nin ara sıra şiir de yazdığı bilinmektedir.

HAFİZ ABİDİN EFENDİ – ŞALÂ (1915 - 1992)

1915 yılında Mamuşa'da doğdu. İlk eğitimini Mamuşa mektebinde bitirdi. Fakir bir ailenin oğluydu. Okumak istiyordu, fakat ailesinin durumu müsait değildi. Eğitim aldığı hocası Ömer Efendi onu Prizren'de Medrese'ye kaydını yaptırır, bir nevi

maddi yardımda da bulunur. Kıt kanat medreseyi bitirdikten sonra Mamuşa ve çevre köylerde imamlık yapmıştır. Sıkıntılı günler geçirir, 1958 yılında Türkiye'ye göç etmek zorunda kalır. Aynı görevini Türkiye'de de sürdürür. Yerleştiği Manisa'nın Salihli ilçesinde emekliliğe ayrılır. Melami tarikatına bağlıydı. Çok sayıda ilahi tarzında şiirleri ve tasavvufalanında yazdığı yazıları vardır. Fakat bu yazıların hiç biri gün yüzüne kavuşmamıştır. 1992 yılında hakkın rahmetine kavuşmuştur. Dört erkek ve iki kız çocuğu arkasında bırakmıştır. Hafız Abidin Efendi'nin çok iyi ilahi okuduğunu biliyoruz.

HAFİZ NUSRET MORİNA

1943 yılında Mamuşa'da doğdu. İsmail Efendi'nin oğludur. İlk eğitimini Mamuşa'da bitirdi. Dönemin Mamuşa imamı olan babasından din konusunda ilim dersleri aldı ve küçük yaşlarında hafız oldu. Priştine Alauddin Medresesi'nden mezun oldu. Bir dönem Prizren'de tarihi Sinan Paşa camiinde imamlık görevinde bulundu. Babasının ölümünden sonra uzun zaman Mamuşa'da imamlık yaptı. Mamuşa'da bir ara öğretmenlik de yapan Nusret Efendi, Priştine Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nin Türkoloji Bölümü'nden

mezun oldu. Son görevi olarak Prizren Eski Anıtlar Kurumu'nda oldu. 1996 yı-

lında ailece Türkiye'ye göç etti, Bursa'da yaşamaktadır. Hafız Nusret Morina'nın Arnavutça ve Boşnakça'dan şiir çevirileri vardır. Şairler bölümünde bu konuda daha geniş bahsedeceğiz.

HAYRETTİN MORİNA (1955 – 2011)

22.12.1955 yılında Mamuşa'da doğdu. İlköğretimini doğum yerinde bitirdi. Priştine'de Alauddin Medresesi'nde din eğitimi gördü. Medreseden mezun olduktan sonra 1977 yılında Priştine Üniversitesinde Şarkiyat Bölümüne kaydını yapar, bir yıl burada eğitimine devam eder, sonra Sarayevu Üniversitesi'nin İlahiyat fakültesi'ne kayıtlarını yapar. Burada dönemin önemli şahsiyetlerinden olan Hüseyin Cozo'dan eğitim aldı. 05 Ocak 1982 yılında İlahiyat Fakültesi'ni bitirdi. Prizren'de ilk önce Sinan Kâtip (Levişa) camiinde imamlığa başlar. Daha sonra uzun yıllar imamlık görevinde bulunacağı Tercüman İskender (Dragoman) Camiinde görevine başlar. İmamlık görevini sürdürdüğü sırada 1996/97 eğitim döneminde Priştine Üniversitesi Filoloji

Fakültesi'nin Türkoloji Bölümü'ne kayıt yaptı. Dıştan sınavlara girdiği bu bölümden 2001 yılında mezun olur. İmamlık görevi yanı sıra Priren Medresesi'nde de uzun yıllar Türk Dili derslerini okuttu. Geçirdiği ağır bir hastalık sonucu 13.09.2011 yılında vefat etti. Doğum yeri olan Mamuşa'da toprağa verildi.

GÖÇÜN SEBEPLERİ VE GÖÇ

● Bahtiyar Sipahioğlu

Ayrılık anlamına gelen göç, Türk insanı için yabancı olmayan bir kavram. Türkler Türkistan'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan Balkanlar'a, Balkanlar'dan tekrar Anadolu'ya hep göç etti. Bu göçlerin kimileri yeni bir vatan elde etmek için, kimileri de kaybedilen vatanın hasretinden oldu. Türkler, bütün Balkanları olduğu gibi Kosova'yı da insanların bir arda yaşayabilecek vatan toprağı haline getirdi ve beş asır kavgasız, gü-rültüsüz bir diyar halinde yaşattı.

Balkanlar'a Anadolu'nun her köşesinden gelen Evlad-ı Fatihan torunları, Mamuşa ya Tokat'tan geldiler. Tokat'tan gelen atalarımız, tarih içinde kendilerine düşen vazifeleri eksiksiz olarak yerine getirdi. İnsanların bir arada yaşayabilmesi için maddi ve manevi ihtiyacı olan bütün şartları oluşturdu. Oluşturduğu bu şartlar çerçevesinde insanca yaşama sanatını sergileyip, tarihe örnek bir medeniyet abidesi miras bıraktı. Ancak devir bu, gün geldi, gücünü, kuvvetini kaybetti. Güç kuvvet kaybedince, kıymeti düştü. Kıymetten düşünce de söz hakkını kaybetti. Böyle olmasına rağmen, yeni kurulan devletlerle uyumlu yaşamayı bildi. Bildi, çünkü bunun mimarıydı, ustasıydı, daha da önemlisi taşıdığı dinin getirdiği temsil sorumluluğunu hiç hatırlanmadan çıkarmadı. Kültür anlayışı nedeniyle, sonradan oluşan devletlere hiçbir zaman problem çıkarmadı, bilakis ellinden gelen yardımları yaptı.

1912-1945 yılları arasındaki en kargaşalı dönemlerde bile hem Sırlarla, hem de Arnavutlarla iyi geçinebilmeyi başardı. Arnavutlar ve Sırlar arasında çıkan kargaşalarda bile onlara yardımcı oldu. Aralarını buldu. Yeri geldiği zaman birini diğerinin şerrinden korudu. 2. Dünya Savaşı'nda Tito ya 29 asker, Almanlara da 10'larca asker verdi. Böyle olmasına rağmen hakkına ve vaat edilenlere hiçbir zaman sahip olmadı. Irki kimlik yüzünden hep Batı literatüründeki oportünist gözüyle bakıldı ve böyle değerlendirilerek, muamele gördü. Değerlendirmeler sonucu, tarih içinde meydana gelen olumsuzlukların sebebi sayıldı. Kısaca kendinden hep verdi, almağa gelince en tabii haklarını bile alamadı. Almayı bir kenara bırak, hayatını idame etmeleri bile çok görüldü. Ağzından lokmasını, sırtından hırkasını çıkarıp, hem Sırp Krallığına, hem de Tito Yugoslavyası'na verdi. Böyle olmasına rağmen, hep horlandı, dövüldü, eğretilti bir vatandaş gözüyle bakıldı. Otkup /zoraki öşür/ döneminde niçvasındaki /un teknesi/ ununu, ambarındaki buğdayını, ahırındaki hayvanını, kümesindeki tavuğunu vermesine rağmen yine kendini kabul ettiremedi. Otkup döneminde Mamuşa'da 60 vagon buğday toplandı. Toplanan bu buğdaylar dönemin idarecileri tarafından Karadağ'a gönderildi. Bilindiği ve adından da anlaşıldığı gibi Karadağ, taştan

ibaret olan bir yer. İşte bu insanlara Mamuşalıların ağzından alınanları gönderirlerdi. Gönderilen bu buğdaylar halka dağıtılmak üzere köy ve kasabalara dağıtıldı. Bir kasabada buğdaylar kilise papazına teslim edildi. Papaza, sen bu buğdayları eşit olarak halka dağıt denilmiş. Papaz da buğdayları dağıtırken, senin evinde kaç kilogram buğdayın var sormuş. 50 kg. varsa. 50 kilogram daha vermiş, başka birinin 100 kg. varsa, 100 kg. vermiş, hiç olmayan da hiç vermemiş. Böylece emrine verilen buğdayları dağıtmış. Dağıtımdaki bu metot idarecilerin kulağına gitmiş. Parti merkezinde hesaba çekilmiş. Neden böyle bir yola başvurduğu sorulunca. Ben Allah'tan daha adil olamam. Allah ne kadar verdiyse bende o kadar verdim. 50 kg. olan 50 kg. 100 kg. olana 100 kg., hiç olmayan da hiç vermedim, cevabını vermiş. İşte bu buğdayların hatırası olarak papazın adaleti hala dilden dile dolaşmaktadır.

Otkup işinden sonra 1953'te silah isteme kampanyasında, Mamuşa halkı cephanelikmiş gibi hep silah istendi. İstenmekle kalınmadı, olmayan silahtan sorumlu tutuldu...İşte bu sebeplerden dolayı ata diyarı olan bu topraklarda yaşama umudu tükenince göç yollarını aradı. 1956 yılında başlayan göç 1960 yılına kadar sürekli devam etti ve bu süre içinde 60 hane Türkiye'ye göç etti. 1960 yılından 1970'e

kadar göç tamamen durdu. 1970 yılında tekrar başlandı ve her sene ikişer, üçer hane derken, bugün Bursa'da 300 haneyi aşkın, Salihli de'de 100 haneye yakın, az da olsa İstanbul gibi şehirlere yerleşen Mamuşalılar, üç Mamuşa oluşturdu. Bunlardan birincisi Kosova'daki Mamuşa, ikincisi Bursa'daki Mamuşa ve üçüncüsü Salihli'deki Mamuşa.

GÖÇ ESNASINDA MAMUŞA

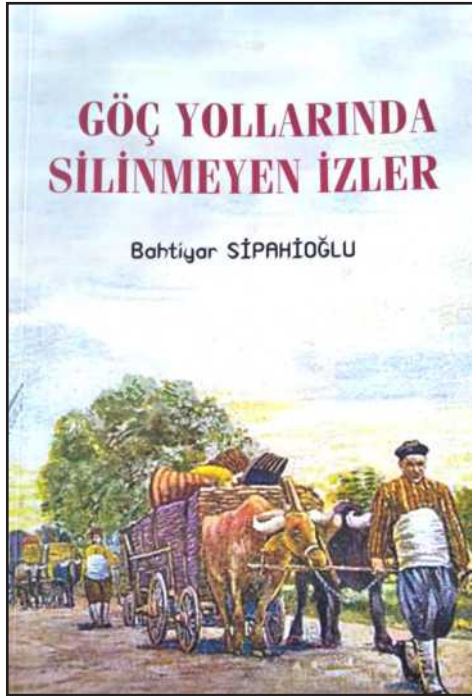
Otkup ve silah aramalardan bütün Mamuşa bitkin ve perişan bir hale geldi. Bu hal artık bu topraklarda yaşanacak umutları tamamen ortadan kaldırdı. Dolayısıyla halk yeni arayışlar peşine düştü. Ancak fazla seçenekleri de yoktu. Önlerinde yalnız ve yalnız Anavatan'a göç etmekten başka seçenek kalmamıştı. Halkın çoğunluğu bu düşünce ile yatıp kalkmaya başladı. Türkiye'ye göç edebilmek için çeşitli çareler aranırken, halk daha büyük bir derde düştü. Düştü, çünkü göç edenler ya kardeşi, ya amcası, ya dayısı, ya komşusu veya buna benzer yakın bir akrabasıydı. Akrabası gider de ben niye kalayım mantığı hakim oldu. Böylece köyün tamamı gitme düşüncesine kapıldı. Vesikaları (davetiye) fırsatı bulan yaptı. Vesikası olanlar köyün yarısını geçti. Sıra malları satmağa geldi. Çevrede en verimli arazi Mamuşa arazisiydi. Verimli olduğu için de değeri yüksekti. Dolayısıyla bu dönemde ağır şartlar içinde insanlar geçimini zor sağlarken, bir şey alması, nerdeyse imkansızdı. Ancak herkesin gözü göç etmekte idi. Dolayısıyla arazinin, evlerin, ve diğer malların fiyatı çok düştü. Böyle olmasına rağmen herkes malını satışa çıkardığı için satın alan olmadı. Kesin kararlı olanlar mallarını yok pahasına da olsa satmak için etraftaki gayri köylere başvurdu. Bu dönemde Olağanüstü hal bütün Kosova için geçerliydi. Mamuşanın etrafında bulunan gayriköylüler de idareden memnun değillerdi. Onların da insanca yaşayabilmek için düşünceleri Türkiye'ye göç etmekte. Ancak bilindiği gibi T.C. 2510 Sayılı Serbest Göçmen Kanunu'na göre Türkiye, sadece Türk asıllı olanları göçmen kabul ediyordu. Dolayısıyla bu kanuna göre gayriköylülerin göç etmeleri imkansızdı. Ancak Mamuşa halkının göç etmesi ve mallarını satması gayriköylüleri de umutlandırdı. Umutlanırdı, çünkü kanunlar çerçevesinde beş yıl ikamet ettiği bir yerde kalınca, o köylü sayılıyordu. Dolayısıyla Ma-

muşa'ya gelip, beş sene kaldıktan sonra bu köylüler de Türkiye'ye göç etmek için Mamuşa'da satılan evleri satın almaya başladılar. Böylece Mamuşa'da beş sene ikamet ettikten, TÜRK kimliğine sahip olduktan sonra Mamuşalılar gibi Türkiye'ye göç etme hayallerini gerçekleştirmiş olacaktı. Özellikle dağ köylerinde yaşayan gayri köylüler, ova toprağını görünce dişlerini bilebilirler. Çok ucuz bedelle Mamuşa'da evle beraber tarla da aldılar. Böylece Mamuşa'da hiç gayriköylü yokken göç yoluyla 1956, 1957, 1958 ve 1959 yıllarında göç eden Mamuşalıların evlerine gayriköylüler yerleşmiş oldu. Gayriköylülerin büyük bir kısmı Arnavut, az bir kısım da Goralıydı. Malını ucuza kaptırmak istemeyenler de geçici bir süre için de olsa göçten vazgeçti. 1956-

1962 yılları arasında Mamuşa'dan 60 hane Türkiye'ye göç etmiş oldu. 1965 yılında Aleksandar Rankoviç'in idareden uzaklaştırılmasıyla sıkıyönetimde yumuşama oldu. Böylece hem Mamuşalıların hem de Mamuşa'ya, Türkiye'ye göç etmek için gelen gayri köylülerin göçü durdu. Mamuşa'ya yerleşen gayri köylülerin bir kısmı uyum sağladı. Uyum sağlayanlar zamanla Mamuşalılardan kız alıp verdiler. Düğün derneklerde beraber oldular. Günümüzde hala Mamuşa da yaşamaktadırlar. Bir kısmı uyum sağlayamadı. 1965 yıllarından sonra Yugoslavya'nın genelinde durum değişince, uyum sağlayamayanlar ucuza satın aldıkları ev ve tarlalarını beş-on misli fazla bedelle Mamuşalılara sattılar. Elde et-

tikleri paralarla daha ucuza eski köylerinde veya Prizren ve Duşanova gibi yerleşim yerlerinde toprak ve ev satın aldılar.

Babanın oğuldan, annenin evladından, evladın anne babasından, akrabanın akrabasından diri diri ayrılışı, Mamuşalıların uzun zaman kalplerinin buruk olmasına sebep oldu. Artık hayattan hiç kimse zevk almıyordu. Bu ayrılışın ahrete kadar süreceği hesaplanıyordu. Artık dünya gözüyle buluşmak görüşmek, konuşmak akla gelmiyordu. Bunun için, bu acı pek çok insanın canını yaktı. 1960 yıllarında hükümetin millete yaptığı şiddetin miktarı azaldı. Azalma olunca da yaşamak için gene insanlar çalışmaya sarıldılar. Çalıştılar, çalıştılar, yine kimseye muhtaç kalmadan, devlete el açmadan, devletten hiçbir yardım ve teşvik almadan, hırsızlık, arsızlık yapmadan, devlete olan vergisini vererek, bölgede en düzenli ve en zengin sadık vatandaş oldular.

Hatıratımda Mamuşa

● Refki Taç

Sene 1966. Günlerden Salı. Mayıs'ın üçü. Yer: Hacı Ömer Lütfü İlkokul'u avlusu. Çimenler üzerinde Tarih dersi. Tarih hocası, okul müdürü merhum Bahaydın Seline, ruhu şad olsun, Allah bol bol rahmet eylesin. Konu: (1389'lu) Kosova Meydan Muharebesi. Öğretmen: Refki Morina. Hocamız öğretmenliğini ona devretmişti. Sekiz yıllık ilkokulun yedinci sınıfındayız. Yaşımız, 14-15 civarlarında. Öğrenciyiz, aynı zamanda, çoban, işçi, bahçe, bostan bekçisiyiz. Cetvelde 33 kayıtlı var, tarih dersinde 18 kişiyiz. Kulağımız derste, gözlerimiz Eski Mezarlık'ta Koca Hoca'nın kireçlendiği türbesinde. Hıdırellez'e üç gün var. Mevsim bayramı şenliği kapının eşliğinde. Okul önünde bir çip durdu, toz bulutu içinden ak saçlı bir adam çıktı. Okul müdürünün kardeşi Doktor Durmuş oluyormuş kendisi. Merhumu de rahmet dileğiyle yâd ediyoruz. Ders bitmeden sona erdi. İkinci ders camii avlusunda olacaktı.

Günün ortasında, köyün merkezinde, melül melül ağlaşıyordu kuzu yoldan geçenlere, Hıdırellez'e kurban olacağını öğrenmiş gibi. Salıncakta sallanırken var güçleriyle bağırıp eğlenen kızların şen şakrak seslerinden kuzunun derdinden anlamadıkları anlaşılıyor. İkinci ders yolda başladı. Doktor, Hızır günlerinin tarihini anlatıyor. Onun takvimi varmış meğer. Hani 'Hamsin,' Erbain' Cemre' gibi, ninelerin konuştuklarıymış, doktorun bahis ettiği. Bizim bildiğimiz İlbahar- Yaz; Sonbahar- Kış yokmuş, o takvimin içine sığmıyormuş. Ruz-ı Hızır oluyormuş, baharı getiren. Koca Mezarlık'taki tarihi yazılmamış armudun

bahar açmış dallarına el sürenlerin Hz. Hızır'ın gazabına uğrayıp kollarının kırılacağı yolundaki anlatı bu yüzden olsa gerek. İki insan boyu mezar taşlarını kırmanın bedeli de aynı günahı dengelermiş; bize doktor söyledi, gerçektir elbet.

Doktorun kardeşi yerine geçeceğini biz çocuklar nereden bilecektik ki. Adam merkezde ayaklarını dikti, bir adım ileri atmadı. Ortasında pınar

İlerilerdeler cami avlusuna akın ettiler, 'Topluva' deresinden su içen mandaların zehirlenmiş haberine tanıklık yapıyorlardı. Doktorla karşılaşmalarını fırsat bilerek sormaya geçtiler. 'Bu derede balık avlanırdı, ben size soruyorum, nereye gittiler. Çocuklar, balıkların da tarihe geçtiklerini, maziye gömüldüklerini yazın. Ya 'Gelin Mezarlığı'nı' n'patınız? Sakın onu maziye gömmeyin, tarih hazinesine alın!' demez mi doktor.

Hatırata bir Cuma günü geçiyor, 1984'ün Eylül'ü. İmam hutbeden sesleniyor: 'Beglerde düğün varmış. Uğurun hayırlı olma dilemesine cemaati davet etti. Düğünde çalgı varmış, ses gelmiyordu. İrfan Morina evlenir de Bahtiyar Şala orada olmaz mı? Otur-

Mamuşa Merkez Camii ve Tarihi Saat Kulesi

varmış, onu aradı- sordu. 'Çocuklar, defterinize yazın, (ayağını toprağa vurdu) altında koyu var. Camii duvarına, taşla yazılan belge varmış, gelin oraya geçelim, yazacaklarınız olacak ha, defter kalemlerinizi hazırlayın, tarihe damga vuracak gerçekleri kayda alın, unutulmayacak yerlere saklayın, köyde gelen nesiller olacak, onları tarihten yoksun bırakmayın.' Saat kulesi önüne geçti, taşla örülmüş duvar içine sıkıştırılmış taş yazıtınamesini okuyor. 'Çocuklar, buna litografya dedirtmeyin. Ecdadın taş basma matbaasını hariçlere vermeyin. Biz kitabı taşta üretiniz, şakası olmaz. Kitabeye bakın.' Fazlasını diyemedi. İçinden Fatiha okumuş olmalıydı ki ellerini yüzüne sürdü.

muş odanın ortasında, kulakları duymaz olan Rüstem Beg'i soru yağmuruna tutmuş, soruları bombardıman gibi geliyordu. Sohbet odadan çıkmış, içine gençleri almıştı. Çalgıcılar yalnız kalmışlardı. 'Mamuşa'nın her şeyini kayda alın, yazın. Alafrangaya gitmeyin, konuştuğumuz gibi yazın. Türk diyarında öldürülmüş kelimelerin burada yaşadığını unutmayın. Dilimizi yaşatın. Milletimizi yükseltin. Dinimize sahip çıkın. Ben, bugün var yarın yokum ama tarih ilelebet yaşayacak.' Dilekleri Rüstem Beg emane-tidir. Sahip çıkılması gerekir elbet.

Doğrusu, hatırat yazdığım hiç olmamıştır. Hatıralarımda kalanları söyledim. Eksik varsa af dilerim!

Mamuşa Belediyesi Sağlık ve Sosyal Refah Müdürü Rüjdi Mazrek ile Söyleşi:

“YEDİ GÜN 24 SAAT HALKIN HİZMETİNDEYİZ”

-Sayın müdür, kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

-İlk öğrenimimi Mamuşa'da, lise eğitimimi ise Prizren'de tamamladım. Lisans eğitimimi Bursa Uludağ Üniversitesi İktisat Bölümü, Yüksek Lisans eğitimimi Balıkesir Üniversitesi İktisat Teorisi Bölümü'nde yaptım. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'nde doktora eğitimime devam etmekteyim. Ocak 2018'den bu yana belediyemizin Sağlık ve Sosyal Refah Müdürlüğü görevini yürütmekteyim.

-Mamuşa Aile Sağlık Merkezi'nin çalışmaları ve personel durumundan bahsedermisiniz?

-Sağlık Merkezi 2018 yılında devraldığımızda 3 hekim, 1 diş hekimi ve yardımcı sağlık personeli ile birlikte toplam 17 kişilik kadrosuyla hizmet vermektedir. Aile Sağlık Merkezi Kasım 2018'den bu yana halkımıza 7 gün 24 saat hizmet vermektedir. Bu hizmeti en üst düzeye çıkarabilmek için personel sayısını %100 artırarak, 8 hekim, 1 diş hekimi ve diğer bölümlerde çalışan sağlık personeli ve yardımcı kadro ile beraber 34 kişiye çıkartmış bulunmaktayız. Merkezimizde yıl içerisinde 20.000'den fazla hasta kabul ve muayene edilmekte olup birimlerimizde yaklaşık 50.000 sağlık işlemi gerçekleştirilmektedir. Bunlara ek olarak buradalaboratuvar hizmetleride sunulmaktadır. Bu arada mobil sağlık ekibimizle evlerinde ziyaret ettiğimiz ihtiyaç sahibi hastalara da her türlü sağlık hizmeti vermekteyiz. Tek sözle, 7 gün 24 saat halkımızın hizmetindeyiz.

-Hasta muayenesi ve tedavisi için uzmanlık gerektiren personel durumunuz memnun edici mi?

-Aile Hekimliği Bölümü için yeterli düzeyde hekim ve sağlık personelimiz mevcuttur. Fakat uzmanlık gerektiren hizmetler için yeterli mekanımız yok. Bu yüzden çocuk, kadın ve dahiliye hizmetlerini ancak haftada bir veya iki gün verebiliyoruz. Uzmanlık gerektiren diğer bölümlerde hizmet verebilmek için gerekli hazırlıkları yapmamıza rağmen yer sıkıntısından dolayı bunları ertelemek zorunda kaldık.

-Kan ve idrar tahlilleri konusunda önceki döneme göre bir iyileşmeden söz edebilir miyiz?

-Laboratuvar birimimizde önce belediye

bütçemizden biyokimya ve gerekli diğer cihazların yenilenmesini gerçekleştirdik. Bu yıl taleplerimiz doğrultusunda Türk Temsil Heyet Başkanlığı Laboratuvar birimimizi A'dan Z'ye en kadar en çağdaş cihaz ve malzemeler ile donatmıştır. Bu cihazlar bize teslim edilir edilmez laboratuvar birimimizde tahlil çeşidini artırmak için gerekli ilaçların alımını da yaptık. Vatandaşlarımız artık çok

-Kosova'da tedavi olamayan hastaların yurt dışında tedavilerine gibi katkılar sunuyorsunuz?

-Son üç yılda Kosova'da tedavisi yapılamayan çok sayıda hastamızın özellikle Türkiye Cumhuriyeti sağlık kurumlarında düşük, sembolik bir ücret karşılığında muayene, tedavi veya ameliyatlarına yardımcı olduk. Bu çalışmalarımızı ileride de hasta

mahremiyetine azami ölçüde özen göstererek sürdüreceğiz.

-Biraz da merkezinde korona aşısı ile ilgili yaptığınız çalışmalardan söz eder misiniz?

-Aile Sağlık Merkezi'mizde Korona (Covid-19) aşısı çalışmaları Kosova'daki

tüm belediyelerde olduğu gibi Sağlık Bakanlığı ve Kosova Halk Sağlığı Enstitüsü'nün direktifleri çerçevesinde devam etmektedir. Sağlık Bakanlığı'nın belirlediği ve izin verdiği yaş grupları çerçevesinde Mamuşa'da 300'ü aşkın vatandaşımıza aşı yapmış bulunmaktayız.

-Mamuşa halkına daha kapsamlı ve kaliteli hizmet sunabilmek için yeni girişimleriniz var mı?

-Bugün itibarıyla en büyük sıkıntımız yer sorunudur. Yer darlığı daha kapsamlı ve kaliteli hizmet sunabilmemizi engelliyor. Buna rağmen son yıllarda personel sayısının, ilaç ve malzeme çeşidinin artırılması, cihazların yenilenmesi, son model ambulansların temini ve evde sağlık hizmetleri projesinin hayata geçirilmesi konusunda önemli başarılarla ulaştık. Üç yıldan bu yana merkezimizin tüm birimlerini barındıracak yeni binasını inşa etmek içinde yoğun bir çaba içerisinde bulunuyoruz. Yeni merkezimizle halkımıza çok büyük hizmetlerin kapısını açacağız. Mamuşa halkına daha kapsamlı ve kaliteli sağlık hizmeti sunabilmek için hazırladığımız kısa, orta ve uzun vadeli çalışma planı ve stratejilerini büyük ölçüde tamamlamış bulunmaktayız. Geriye Mamuşa'da küçük bir hastane niteliğindeki Genel Aile Sağlık Merkezi'mizin inşasını tamamlayıp halkımızın hizmetine açmak kalıyor. Bu da hayırlısıyla gerçekleşince halkımıza yakışan bir sağlık hizmeti vereceğimize inanıyorum.

daha fazla çeşit tahlil sonucunu alabilmekte. Tahlil çeşitlerini artırmak için çalışmalarımız devam ediyor.

-Mevcut personel ve donanım ile Mamuşa halkına yeterli hizmeti verebiliyor musunuz?

-Sağlık Bakanlığı tarafından 2.500 kişiye 1 doktor ve 2 teknisyen bulundurulması imkanı sağlanmaktadır. Resmi nüfus verilerine göre sağlık merkezimizde en fazla 3 hekimin görev yapması öngörülmüyor. Fakat belediye başkanımızın yoğun girişimleri ve çalışmalarımız sonucu bugün burada uzman hekimler hariç 8 doktor hizmet vermektir. Bu rakamları zorlamaya ve daha kaliteli hizmet vermeye devam edeceğiz. Vatandaşlarımıza kaliteli hizmet sunabilmek amacıyla merkezimizi tıbbi cihazları ile donattık. Bunun yanında vatandaşımıza layık oldukları hizmeti verebilmek için ilaç ve tıbbi malzeme sayısını 10 kat artırmış bulunuyoruz.

Fikret Mazrek, "Atatürk" Lisesi Tarih-Coğrafya Öğretmeni

DÜNYA DÖNDÜKÇE UNUTULMAYACAK ŞANLI ZAFER

Rumeli'de ilerleyişini sürdüren Osmanlı'yı durdurmak için 1389 yılında Sırp Kralı Lazar öncülüğünde bir araya gelen Hristiyan kökenli Balkan halkları büyük bir ordu kurmuşlardı. Buna güvenen Sırp Kralı Lazar Sultan Murad'a "Seni Kosova'da bekliyorum..." diye haber salmıştı. Sultan Murad Lazar'a hak ettiği cezayı vermek amacıyla yanına oğulları Yıldırım Beyazıt ve Yakup Çelebi ile saflarına katılmayı kabul eden kimi Anadolu beyliklerini de alarak Kosova'ya doğru yürüyüşe geçti. Haziran ayının sonlarına doğru ulaştığı Kosova'da Sultan Murad'ı Balkan halklarından oluşan büyük bir ordu bekliyordu. Akşam saatlerinde Çandarlı Ali Paşa, Şehzade Yıldırım Beyazıt, Gazi komutanlardan Timurtaş Paşa ve Gazi Evrenos Bey'in katıldığı divan toplantısında savaş planını görüştüktan sonra kendisine zafer sunması için geceyi ibadet ederek geçiren Sultan Birinci Murad ellerini semaya açarak "Ya Rab, Bunca senedir ettiğimiz duaları ve din uğruna yaptığımız savaşları boşa çıkarma, İslam topraklarını ayaklar altında çiğnetme. Ya Rabb, bilirim ki İslam ehline lütufların çoktur. Lütuflarını bu savaşta da göster. Din yolunda şehit olunacaksa bana da şehadet nasip et de ahirette mutlu bir yere ulaşayım..." diye dua etti.

1389 yılının 28 Haziran sabahı Sultanı Murad Hüda vendigâr komutasındaki ordu sabah namazının ardından çiseleyen yağmur altında savaş vaziyeti aldı. Osmanlı ordusunun sağ tarafında şehzade Yıldırım Beyazıt ve Gazi Evrenos Bey, sol kanadında ise Şehzade Yakup Çelebi ve Anadolu beyliklerinin askerleri bulunuyordu. Ordunun merkezinde Sultan Murad yer alıyordu. Evrenos beyin tavsiyesi ile ordunun sağ ve sol kanatları önüne Hamit oğullarından biner okçu konumlandırılmıştı. Sırp, Bosna, Macar, Ulah, Arnavut, Leh kuvvetlerinden oluşan düşman ordusunun merkezinde Sırp despotu Lazar, sağ tarafta yeğeni ve damadı Branković, sol tarafta ise Bosna kralı Tvrtko kuvvetleri vardı. İttifak ordusu Osmanlı askerinden "kat be kat fazlaydı. Muharebe Sırp'ların saldırısıyla başladı.

**Kosova Ovası'nda Sultan Murat Türbesi'nin
Dıştan Görünüşü**

Türk okçularının üzerine hücumla kalkışan düşman süvarileri canla başla savaşan Türk askerleri karşısında kayıp veriyordu. Ama Osmanlı sol kanadı da saldırıda yara almıştı. Yüksek bir tepeden vaziyeti gören Sultan Murad oğlu Yıldırım Beyazıt'a kardeşi Yakup Çelebi'nin yardımına koşmasını emretti. Tarihin en cesur insanlardan biri olarak kaydettiği Beyazıt süvarileri ile Bosna kuvvetlerini kıra kıra sol kanadın imdadına yetişmişti. Anadolu neferleri şehzade Beyazıt'ın yıldırım

hızıyla düşmana saldırdığını görünce topyekun hücumla geçerek paniğe kapılmış olan Hristiyan ordusunu bozguna uğrattılar. Bu durum üzerine Bosnalı askerler savaş meydanından kaçmaya başladılar. Kısaca alınan Sırp askerleri Osmanlı askerlerince imha edildi. Tarihte kanlı, çetin çatışmalarla iz bırakan Kosova Meydan Muharebesi böylece Osmanlı'nın kesin zaferiyle sonuçlanmıştı.

Ancak, savaş alanını dolaşırken Sırp despotu Lazar'ın damadı Miloş Obilić Müslüman olmak bahanesiyle yanına yaklaştığı Murad-ı Hüdevendigâr'ı kalleşçe hançerleyerek ölümüne neden olmuştur. Osmanlı tarihinde meydan muharebesinde şehit olan tek sultan olarak bilinen Sultan Murad'ın yerine oğlu Yıldırım Beyazıt geçti.

Kosova Meydan Muharebesi'ni resmeden bir tablo

Kosova Meydan Muharebesi Türk tarihinde olduğu gibi Sırp tarihinde de çok önemli bir yere sahiptir. Sırp milliyetçiliğinin en popüler efsanesi haline getirilen bu savaş tarih boyunca yaratılan edebi eserlerde Sırp benliğinin mihenk taşı olarak gösterilmiştir. 1989'da dönemin Sırp Lideri Slobodan Milošević önderliğinde Kosova Ovası'nda tertiplenen ve daha sonra Yugoslavya'nın dağılmasına yol açan olayların bir bakıma başlangıç noktasını teşkil eden 600. yıldönümü kutlama töreni de bunun bir göstergesidir.

Osmanlı'ya Avrupa'nın kapısını aralayan Kosova Meydan Muharebesi aradan yüzlerce yıl geçmesine rağmen hala güncelliğini koruyor. Türk ulusu tarafından dünya durdukça şanlı bir zafer olarak anılacak olan bu savaşın 632. yılını kutladığımız günlerde Kosova Ovası'nda Patrik Porfirije tarafından yönetilen dini ayinde bir araya gelen Sırp'lar da yenilgilerini bir yengi olarak sunmaktan kendilerini alamadılar. Bu arada, ABD eski Başkanı Trump'ın Balkanlar Özel Temsilcisi görevini yapmış olan Richard Grenell'in gönderdiği kutlama mesajında söz konusu savaşa katılan Sırp'lardan kahraman olarak bahsetmesine Kosovalı Müslümanların gösterdiği tepki bu tarihi ve efsanevi savaşın aradan yüzlerce yıl geçmesine karşın insanların belleklerinde ne denli derin izler bıraktığını ortaya koyan bir gelişmeyi oluşturuyordu.

FOTOĞRAFLARDA TÜRK ULUSUNUN VATANSEVERLİĞİ DİLE GELİYOR

Türkiye Cumhuriyeti Prizren Başkonsolosluğu, 15 Temmuz 2016 yılında FETÖ Terör Örgütü tarafından Türk Devleti ve ulusuna karşı düzenlenen kanlı ve hain darbe girişiminin 5. yıldönümü dolayısıyla “15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü” konulu bir fotoğraf sergisi düzenledi.

Başkonsolosluk binasında 12-16 Temmuz tarihleri arasında açık kalan bu sergide 15 Temmuz 2016 tarihinde hainler tarafından gerçekleştirilen başarısız kanlı darbe girişimine karşı gelen Türk ulusunun kahramanca direnişi fotoğraflarla ortaya koyuluyor.

Anadolu (AA) Ajansı ile Kosovalı gazeteci Enis Tabak tarafından çekilen bu fotoğrafları izleyen izleyiciler terörü lanetlerken, bir daha yaşanmasın demekten kendilerinin alamıyorlar. Sergide yer alan fotoğraflar Türkiye ile Kosova'daki Türklerin bu hain girişime karşı nasıl yek vücut olduklarını göstermesi bakımından da ilginç özellikler taşıyor.

Fotoğraf Sergisini Dergimizin Yazı Kurulu Üyeleri de ziyaret edip göretlediler

TC Prizren Başkonsolosu Serdar Özaydın ile Ma-muşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç sergi-deki fotoğrafları birlikte izlediler

Srebreniça Soykırımı'nın 26. Yıldönümünde Boşnaklar Yine Acıya Boğuldu

Bosna Hersek'in Srebreniça kentindeki Potoçare mevkiinde Srebreniça kurbanlarının anısına yapılan Anı merkezinde 11 Temmuz pazar günü düzenlenen anma töreni ile bundan 26 yıl önce Sırp canileri tarafından hunharca katledilen sivil müslüman Boşnaklar bir kez daha acıyla anılıp yad edildiler.

Bu arada cesetleri 26 yıl sonra bulunan kurbanlar için Bosna-Hersek İslam Birliği Başkanı Hüseyin Kavazović efendi tarafından bir cenaze merasimi de düzenlenip masum 19 sivil kurbanın cenazeleri toprağa verildi. Soykırım kurbanlarına Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

HATIRALARDAN SİLİNMEYECEK COŞKULU KARŞILAMA

Değerli okurlarımız, 7 Temmuz 1999 tarihi Kosovalı Türkler açısından hatıralardan silinmeyecek önemli bir tarihi oluşturmaktadır. Sırpların Kosova'dan çıkarılması amacıyla NATO tarafın-

***Türk Askerine Mamuşa'da
düzenlenen coşkulu karşılama***

dan 24 Mart 1999 tarihinde başlatılan askeri müdahalenin 78. günü, 10 Haziran 1999 tarihinde Yugoslavya ile NATO arasında Makedonya'nın Kumanova kentinde yapılan askeri-teknik anlaşması uyarınca Sırp polisi ile Yugoslav askerlerinin çekilmeleriyle birlikte barışı tesis etmek ve korumak amacıyla Kosova'ya giren NATO Barış Gücü birlikleri de ülkedeki sorumluluk bölgelerine gelip yerleşmeye başlamışlardı. Anlaşma gereğince Prizren ve çevresine Almanların yanı sıra Türk askerlerinin de gelip yerleşmesi öngörülmüştü. Balkan savaşlarından bu yana geçen 87yılın ardından Prizren'e tank, askeri cip ve kamyonlardan oluşan konvoy halinde ulaşan Türk taburu mensubu subay ve askerler ellerinde Türk bayraklarıyla sokaklara dökülen çoluk çocuk, yaşlı genç,

kadın erkek her yaş ve cinsten insanların oluşturduğu kalabalıklar tarafından tarihte eşi benzeri görülmemiş bir coşkuyla karşılanmıştı. Prizren'de alelacele hazırlanan Sultan Murat Kışlasına yerleşen Türk taburu oluşumundaki bölüklerden biri Dragaş'a giderken diğeri de aynı gün Mahmut Paşa adı verilen kışlasına yerleşmek için Mamuşa'ya gelmişti. Köylerine gelen bölüğü karşılamak için küçüğü büyüğü, kadını erkeğiyle ellerine aldıkları Türk bayraklarıyla köy meydanına dökülen Mamuşalıların coşkuları aradan 22 yıl geçmesine rağmen belleklerde hala taptaze ve canlılığını koruyor. Yaşlıların torunlarına anlatmaya doyamadıkları bu coşkulu karşılama aradan onca yıl geçmesine rağmen şiir ve öykülere, resimlere de esin kaynağı olmayı sürdürüyor.

Bu şanlı olayın yıldönümü nedeniyle okurlarımız için öykü ve roman yazarı Reşit Hana-dan'ın bu coşkuyu dile getiren, TC Kültür Bakanlığı, Merkezi Ankara'da bulunan Avrasya Yazarlar Birliği ve TÜRKSOY tarafından 2018 yılında bütün Türk dünyası genelinde düzenlenen Uluslararası 5. Kaşgarlı Mahmut Hikaye Yarışması'na katılan yüzlerce hikaye arasında birinciliğe layık bulunan "Mehmet Çavuş Geliyor" adlı öyküsünü de bu sayımızda yayınlamayı uygun gördük. Sayfalarımızın azlığı nedeniyle giriş bölümünü kısaltmak zorunda kaldığımız hikayeyi beğeneceğinize inanıyoruz.

***Mamuşa'da bulunan Mahmut Paşa
kışlasındaki devir teslim töreninden bir
görüntü***

MEHMET ÇAVUŞ GELİYOR

● Reşit Hanadan

Köyleri, önlerindeki her şeyi yakıp yıkarak ilerleyen Sırp askeri ve polislerinin ateşe verdikleri Arnavut köylerinden can havliyle kaçıp gelen yaşlı genç, kadın erkek, çoluk çocuk mültecilerle dolup taşmıştı. Köy sakinleri, Mekkeli Müşriklerin zulmünden Medine'ye hicret etmek zorunda kalan Hazreti Muhammed'i bağırırlarına basan Medineli Ensar'ın gösterdiği duyarlılık ve fedakarlıkla kendi hayatlarını tehlikeye atma pahasına gözleri dönmüş Sırp polisi ve askerlerinin önlerinden çoluk çocuk kaçarlarırken kapılarına gelip dayanan binlerce mülteciyi evlerine alarak acılarına merhem olmaya, onları mutlak bir ölümden kurtarmaya çalışıyorlardı. Ne var

nin evlerini ateşe vermekle kalmayıp kendilerini de hunharca katletmişlerdi. Bu katliamın ardından kapı kapı dolaşırken zor kullanarak köy meydanında topladıkları insanlar arasında yaptıkları kimlik kontrolüyle mülteci olduklarını saptadıkları yaşlı genç, çoluk çocuk, kadın erkek binlerce kişiyi gözlerinin yaşına bakmadan kamyonlara doldurdıkları gibi on kilometre ötedeki Arnavutluk sınırına götürüp sürmüşlerdi.

Evlerin ateşe verildiği, masum sivillerin sürülüp katledildiği, toprağın kana bulandığı Kosova'nın her köşe bucağında buna benzer yürekler acısı sahneler yaşanıyordu. Kosova' da yaşanan bu mezalimi daha

Uluslararası 5. Kaşgarlı Mahmut Hikaye Yarışması'nın 2018 Türk Dünyası Kültür Başkenti olan Kastamonu'da düzenlenen ödül töreni.

Soldan Sağa: Elif Köprülü-Mansiyon Ödülü (Irak, Kerkük), Yücel Öztürk-Üçüncülük ödülü (Türkiye), Ferzane Akbulatova-İkincilik Ödülü (Başkurtistan), Reşit Hanadan- Birincilik Ödülü (Kosova), TC Kültür Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Haluk Dursun, TÜRKSOY Genel Sekreteri Prof. Dr. Düsen Kaseinov, Avrasya Yazarlar Birliği Başkanı Doç. Dr. Yakup Ömeroğlu Reşit Hanadan'a ödülünü takdim ederlerken görülüyorlar

ki, Müslüman Arnavut kardeşlerine gösterdikleri bu merhametçe yaklaşımlarına fena öfkelenen Sırp polisi ve askerleri nasılsa evlerini yakıp kendilerini de hunharca öldürmeye başlayınca sonunda korktuklarının başlarına geldiğini anlamışlardı.

Önlerinden kaçan mültecilere kucak açıp onları evlerine aldıkları için kendilerine çok fena öfkelenen gözleri dönmüş Sırp polisi ile askerleri köy halkından Arnavutluk'a sürme kararı aldıkları binlerce mülteciyi kapı dışarı etmelerini istediklerinde bu emre uymayan halkı korkutmak amacıyla aralarından belirledikleri yedi kişi-

fazla seyretmeye dayanamayan Türkiye'nin Kosova'nın Sırp işgalinden kurtarılıp özgürlüğüne kavuşturulması yolunda Birleşmiş Milletler Örgütü nezdindeki girişim ve uğraşları sonucu devreye giren uluslararası toplumun kararı üzerine NATO önderliğinde İtalya'daki Aviano Üssü'nden havalanan savaş uçakları ile Adriyatik Denizi'nde konuşlanmış savaş gemilerinden Yugoslavya'daki Sırp askeri hedeflerine karşı yetmiş sekiz gün süreyle gerçekleştirilen hava saldırıları esnasında da Sırp'ların kendilerine misillemede bulunabilecekleri endişesiyle korku dolu günler geçirmişlerdi.

NATO'nun kararlı saldırıları karşısında daha fazla dayanamayan Sırp'ların sonunda pes edip Birleşmiş Milletler Örgütü ile Yugoslavya arasında yapılan barış anlaşması çerçevesinde Kosova'dan çekilmeyi kabul etmeleri üzerine can derdine düşen her Kosovalı gibi Mamuşa sakinleri de barışı tesis edip korumak amacıyla Kosova'ya geleceği söylenen Türk askerlerini sabırsızlık içerisinde beklemeye koyulmuşlardı. Yaşlısı genci, çoluk çocuğu, kadını erkeğiyle yollara dökülen yediden yetmişe her yaşta insanın dilinden "Mehmetçik geliyor..." sözleri dökülüyordu. Balkan savaşlarından bu yana geçen 80 küsur yıl aradan sonra Türk askerinin yeniden Kosova'ya dönecek olmasının özlemi, heyecanı ve coşkusu içerisindeki Evlad-ı Fatihanlar yemiyor, içmiyor, Türk askerinin yolunu gözlüyorlardı.

Türk askerinin Evlad-ı Fatihan diyarına yeniden döneceği umudu yatalak bir hasta olarak kim bilir kaç yıldır ölümü bekleyen Çanakkale gazisi Aslan Dede'ye bile can suyu olup onu ayağa kaldırmıştı. Yıllardır kımıldamadan yattığı yatağında beklerken son bir haftadır sabrı artık iyice tükenir gibi olduğunda nasılsa yattığı yerde doğrulmaya çalışarak Türk askerlerinin özlemi içerisinde sık sık dönüp başını çevirdiği pencereden gözüken köy meydanına bakmaktan kendini alamıyordu. Türk askerlerinin gelmekte oldukları haberi döşesinde yıllardır yatalak bir halde ölümü bekleyen, herkesin ha öldü ha ölecek endişesiyle bekleyip durduğu Aslan dedeyi diriltmiş gibiydi. Ev halkının şaşkın bakışları karşısında Türk askerinin gelişine ilgili sohbetlerine kulak kabartırken ne zamandır kımıldatmadığı yorgun gözkapaklarını kaldırıp sormaktan kendini alamıyordu:

-Mehmet Çavuş geldi mi?

Torunları "Mehmet Çavuş da kim dede?... " diye sorduklarında başlıyordu anlatmaya:

-Çanakkale'deki komutanım... Mutlaka gelecektir. Çanakkale'de düşmana karşı birlikte savaşırken söz vermişti. Bana "Siz Anadolu'yu düşmandan kurtarmak için ta Rumeli'den koşup geldiniz. Allah'ın izniyle düşmanı buralardan sürüp kovduktan, buraları kurtardıktan sonra bir gün sıra Rumeli'yi, sizin oraları da kurtarmaya gelecek. İşte o gün gelip çatığında bu sefer biz de size yardım için Anadolu'dan koşup geleceğiz..." demişti.

Evdekilerin; karısı, oğulları ve torunlarının her gün artık öleceği kaygısıyla başında bekleyip durdukları yüz kusur yaşındaki Çanakkale gazisinin bu sözleri üzerine birbirlerine bakışıp gülümsemeleri karşısında söylediklerine inanmadıklarını gören Aslan Dede gözkapaklarını tekrar aralayarak bu kez titrek sesiyle onları yadırgarcasına "Bana inanmadığınızı görüyorum, ama geldiğinde şaşırıp kalacaksınız..." demekten kendini alamadı. Kendisi gibi yaşlı olmasına rağmen hala ayakta dolaşabilen karısı Fatma Nine içini çekerek söyledi:

-Adam sen de... Mehmet Çavuş'un hala yaşayıp yaşamadığını bile bilmiyorsun. Hem yaşasa bile yaşça senden daha büyük olduğuna göre kim bilir ne haledir? Öyleyken yardımımıza nasıl koşup gelecek?

Torunlarından on beş yaşındaki Ayşe de gülmek-

ten kendini alamayıp:

-Dede o senin anlattıkların yüz yıl öncesiydi... dediğinde Aslan Dede geçmişte yaşadıklarını hatırlamaya çalışırken, sözünü ettiği sanki birkaç gün önce yaşanan bir olaymış gibi yanıt verdi:

-Yok yahu, ne yüz senesi, geçenlerdeydi bu iş. Çanakkale'ye saldıran düşmanı Allah'ın izniyle defettiğimizde komutanım Mehmet Çavuş bana "Bekle bizi Aslan Onbaşı, bir gün nasılsa sizin oraları da gelip kurtaracağız..." diye söz vermişti.

Bunları söyledikten sonra tutulduğu öksürük nöbetine aldırmayıp insanüstü bir gayretle Çanakkale Savaşı ile ilgili anılarını tekrar, kim bilir kaçınıcı kez anlatmaya koyuldu:

-Biz Irak'ta, İngiliz, Fransız gavuruna karşı savaşırken, düşmanın Çanakkale Boğazı'na gelip dayandığını duyduğumuzda vatan elden gidiyor endişesiyle hemen Çanakkale'nin imdadına koşup yetişmiştik. Ne savaştı o bre... Rumeli, Anadolu, Kafkasya'dan ölüp şehit olacaklarını bile bile koşup gelen yaşlı, genç, çocuk yaştaki vatanseverlerle yekvücut karşı koymuştuk düşmana...

Çanakkale gazisi Aslan Onbaşı'nın gözünde Çanakkale Savaşı'nın yaşandığı o günlerde duran zaman kavramı, o şanlı zaferin ardından 80 küsur yıl geçtikten sonra şimdi yeniden başlıyor gibiydi. Daha Balkan savaşları arifesinde vatani görevini yapmak üzere Osmanlı askeri olarak gönderildiği Hicaz'a ulaşır ulaşmaz patlak veren Trablusgarp Savaşı'nın ardından biri daha sona ermeden diğeri başladığı için yıllarca sürüp gittiklerinden hiç bitmeyecekmiş gibi görünen savaşlar esnasında savunmak için koşup gittikleri Çanakkale'de yaralandığında olduğu gibi, kazandıkları o parlak zaferin ardından koca ülkenin çeşitli yörelerinde açılan diğer cepheelerde de canı pahasına savaşırken kanını akıtmıştı.

Osmanlı, tarihe 1. Dünya Savaşı diye geçen o büyük savaş esnasında yaşanan talihsiz gelişmeler sonucunda teslim olduğunda, askere gitmek için ayrılır ayrılmaz başlayan 1912'deki 1. Balkan Savaşı bozgunu esnasında kaybedilen baba topraklarında Yugoslavya Krallığı adıyla bambaşka bir devlet kurulmuş, aradan yirmi yıl gibi kısa bir zaman geçmeden 2. Dünya Savaşı adıyla başlayan yeni bir büyük savaşın ardından aynı topraklarda bu kez Tito Yugoslavya'sı adında yeni bir devlet oluşturulmuştu. Derken, Tito'nun 1980 yılında ölümünden sonra Yugoslavya denen bu devletin de kan gölüne dönüşüp dağılmasıyla parçalanan ülkede insan aklının almayacağı korkunç katliamlara tanık olmuşlardı. Dağılan Yugoslavya'nın bir parçası durumundaki Kosova'da 1999 yılının ilkbaharında patlak veren savaş da şimdiye dek kim bilir kaçınıcı sefer görüp yaşadıkları, her seferinde varlıklarından birçok şeyler alıp götürülen o korkunç savaşların en sonuncusuydu.

Ama, Aslan Onbaşı'nın gözünde, Çanakkale Savaşı'yla içerisinde bulundukları 1999 yılının 24 Mart Çarşamba akşamı NATO'nun hava saldırılarıyla başlayıp 78 gün aralıksız olarak sürdürüldükten sonra taraflar arasında 12 Haziran tarihinde imzalanan barış anlaş-

masıyla sona erdirilen Kosova savaşı arasındaki 84 yıllık zaman dilimi sanki hiç yaşanmamış gibiydi. Ve bu zaman dilimi içerisinde yaşananları da nedense pek hatırlayamadığından hafızası savaşların anası diye nitelediği Çanakkale Savaşı'nda mihlanıp kalıyordu.

Ne var ki, Aslan Onbaşı'nın zihninde mihlanıp kalmış olan zaman kavramı çarkı Türk askerinin bugünlerde Kosova'ya gelmekte olduğu haberleriyle yeniden dönmeye başlamıştı. Artık akli fikri Kosova'ya gelmekte olduğunu duyduğu Mehmetçik'teydi. Türk askerinin Kosova'ya giriş yaptığı 7 Temmuz 1999 sabahı namazını kıldıktan sonra yatağına girmesine rağmen heyecanından uyuyamayınca özlemle beklediği askerlerin her an gelebilecekleri umuduyla ferî zayıflamış gözlerini pencereden gözüken köy meydanından ayıramaz olmuştu. Gözleri köy meydanında olduğu halde, heyecan içerisinde öğle sularında köye ulaşacağı söylenen Türk askerini beklemeye koyulmuştu.

Yıllardır her an ölümü beklediği yatağında Türk askerleriyle Çanakkale'de birlikte omuz omuza savaşmış olduklarını anlattığı Mehmet Çavuş'un da geleceği umudu ile sanki hiçbir şeyi yokmuş gibi birdenbire dirilip kalkan kocasının bu haline şaşırıp kalan karısı Fatma Nine "Allah'ım yarabbi, ne oldu bu adama böyle!..." diye söylenmekten kendini alamıyordu.

Kendisiyle birlikte bütün ev halkı da aynı heyecan ve sabırsızlık içerisindeydi. Ayağa kalkıp tekrar dirilmeye başlayan Aslan Dede'nin bu haline bakarlarken "Yüce Yaradan'ın birmucizesi herhalde..." deyip duruyorlardı. Aslan Onbaşı'nın daha sabah ezanı okunmadan yatağından kalkması da bu heyecanı yüzündendi. Sabah namazını kıldıktan sonra da nedense artık gözüne uyku girmemişti. Günün ışımasıyla birlikte birer birer uyanıp yanına gelen torunlarını bağrına basarken arada bir pencereyi işaret ederek "Silah arkadaşım, komutanım Mehmet Çavuş şimdi gelecek..." diye söylenip duruyordu. Kendisine Mehmet Çavuş'un ne zaman geleceğini soran torunlarına "Neredeyse gelir. Hadi siz meydana çıkıp bekleyin, geldiğinde koşar bana haber verirsiniz..." diyordu.

Kendisini kırmamak için dışarı fırlayan torunları biraz sonra dönüp "Mehmet Çavuş hala gelmedi dede..." dediklerinde onları "Gelir gelir, yoldadır, mutlaka gelir. Bana söz vermişti..." sözleriyle umutlandırırken biraz daha sabretmelerini salık veriyordu. Gelini içmesi için henüz kaydattığı tencereden doldurduğu bir bardak süt getirip verdi. Bardaktaki sütü bir dikişte içişini ağızları açık bir şekilde seyretmişlerdi. Çoktandır ağzına bir şey koymadığı için epey zayıflayan yaşlı adam sütü içtikten sonra "Biraz yoğurt da getiriverin, canım papara istiyor..." deyince şaşkınlıktan kendilerini alamadılar. Gelini bir sahan içindeki yoğurda ekmek doğrayıp karıştırarak yaptığı paparayı önüne getirip koyduğunda büyük bir iştahla yedi. Karısı Fatma Nine "Mehmet Çavuş'un geleceği umuduyla sağlığına kavuştu. Şükür Yaradan'a..." deyip seviniyordu.

Bu arada kuşluk vaktine doğru nasılsa televizyonu açıp haberleri dinlemeye başlamışlardı. Herkes Türk kanallarını izliyordu. Konuyla ilgili verilecek bilgileri öğre-

nebilmek için gözler ekranlara yansıyan görüntülerde, kulaklar cihazdan gelen seslerdeydi. Zırhlı araçlar, kamyonlar, tanklar eşliğinde gece yarısı Kosova'ya giriş yaptığı belirtilen Türk taburuna mensup askerlerin Prizren'e varmak üzere oldukları, Prizren'de konuşlanması öngörülen tabura bağlı birer bölüğün de Dragaş ile Mamuşa'ya yerleştirileceği anlatılıyordu. Aslan Dede gözyaşları içerisinde görüntülerdeki tankların, kamyonların, zırhlı araçların üzerlerine çıkmış askerlere bakarken aralarından birini parmağıyla göstererek:

Mamuşa'daki Bölük Komutanlarından Yüzbaşı Selim OKtay ile Yüzbaşı Mahmut Hakan İlhan devir teslim töreni esnasında

-İşte Mehmet Çavuş, diye bağırdı. Vallahi de o... Hiç değişmemiş. Son gün ayrıldığımızdaki gibi, aynı öyle... Size hep söylerim de bana inanmazsınız.

Evdekiler Aslan Onbaşı'nın bu mutlu hali ile söyledikleri karşısında birbirlerine bakarak tekrar gülümsemekten kendilerini alamadılar. İlkokul beşinci sınıfa giden Leyla adındaki torunu da gülümserken bilgiçlik taslayarak söylendi: :

-Dede, okulda bize öğrettiklerine göre senin bahsettiğin o Çanakkale Savaşı olalı aradan tam 84 yıl geçmiş.

-Yok, öyle değil kızım, diye yanıt verdi torununa Aslan Onbaşı. Geçenlerde olduydu yavrum. Daha dün olmuş gibi gözlerimin önünde canlanıp durur.

Bunları söyledikten sonra hastalığı nedeniyle bir süredir akıp gitmekte olan zaman kavramı dışında yaşayan Aslan Dede o destansı savaş esnasındaki olayları tekrar yaşıyormuşçasına "Boğaza saldıran yedi düvele karşı Çanakkale'yi savunmak için İslam aleminin her yerinden koşup gelenlerin nasıl aslanlar gibi savaşmış olduklarını bir görseydiniz..." diyerek yeni baştan anlatmaya başladı.

Bundan seksen yıl yıl önce askerliğini yapmak için on sekiz yaşlarında ayrıldığı köyüne yıllar sonra bir gazi olarak döndüğünden beri, yıllardır, hiç bıkmadan, hastalanıp yatağa düşene dek çocuklarına, torunlarına, sokakta, bahçede, bostanda karşılaştığı küçük büyük herkese o büyük olayı aynı heyecan içerisinde yeni baştan yaşıyormuşçasına "Biz Çanakkale

Boğazi'nde, kocaman gemileriyle orasını zapt etmeye gelen İngiliz, Fransız, Avustralya, Yeni Zelanda, Hindistan, Afrikalı düşman askerlerine karşı aslanlar gibi savaşıyorduk..." diye anlatırken bakışlarını belirsiz bir noktaya dikerek soluklandıktan sonra sözlerine şöyle devam ederdi:

-Mustafa Kemal adında cesur, akıllı, gözü pek vatani ve askeri için canını vermeye hazır komutanımız, Mehmet Çavuş gibi üstlerimiz, Seyit Onbaşı benzeri kahraman askerlerimiz vardı. İslam aleminin hala düşman ayağı değmemiş o son toprak parçasını savunmak için Anadolu, Ortadoğu, Arabistan, Kafkaslar, Türkistan ve bizim yaşadığımız Rumeli'den koşup gelen yediden yetmişe her yaşta insan tek bir yürekmiş gibi omuz omuza savaşırken Seyit Onbaşı diye bir yiğit sırtına yüklediği yaklaşık 300 kiloluk mermiyi namlusu denize çevrili dev topun ağzına sürer sürmez güvertesindeki toplarıyla bulduğumuz istihkamlara ölüm yağdıran dev İngiliz gemisine doğru ateşleyip göbeğine isabet ettirdiğinde yere düşen karpuzmuşçasına ortasından yarılan düşman gemisi üzerindeki binlerce askerle birlikte denizin dibini boylayınca suyun üzeri boğulup giden düşman askerlerine ait şapkalarla kaplanmıştı.

Ardından orada yaşadıklarını, yaralanan, şehit düşen silah arkadaşlarını gözyaşı dökerek yad edersine içli ve yanık sesiyle Çanakkale türküsünü söylemeye başladı:

-“Çanakkale içinde aynalı çarşı
Ana ben gidiyorum düşmana karşı
Of gençliğim, eyvah...”

Aslan Onbaşı'nın söylediği türküyü ağızları açık bir şekilde ve büyük bir ilgiyle dinleyen çocuklar, yaşlı adam söylemekten yorulup da soluklanmak için durur gibi olduğunda türküyü bu kez kendileri de tekrarlayıp söylemeye başladılar:

-“Çanakkale içinde vurdular bizi
Ölmeden mezara koydular bizi
Of gençliğim, eyvah...”

Bugün de işte öyle olmuştu. Aslan Onbaşı haberleri seyredirken “İşte Mehmet Çavuş...” dediği askeri gösterir göstermez efkarlanıp titrek sesiyle Çanakkale türküsünü söylemeye başladığında yanındaki karısı Fatma Nine'den başlayarak odadaki en küçük torununa dek hepsi de kendisini takip ederek türküyü söylemeye durmuşlardı. Bu arada vakit ögleye yaklaşırken dışarıdan koşup gelen torunlarından biri “Dede Mehmet Çavuş askerleriyle geliyor...” diye haber verdiğinde hep birlikte kalkıp pencereye yanaştılar. Mehmetçikleri karşılamak için evlerinden sevinç gözyaşları dökerek çıkıp gelen köylüler meydanı doldurmuşlardı. Meydanı dolduran halkın arasından “Türk askeri geliyor...” sesleri yükselmeye, ardından meydanlık “Geliyor, Türk askeri geliyor...” sesleriyle inlemeye başladığında nedense içi kıpır kıpır olduğundan yerinde duramayacak bir hale gelen Aslan Dede doğrulup ayağa kalktı. Sevinç naralarıyla Ortalığı coşkuya boğan köylüleri seyrederken odadakilere “Hadi biz de çıkıp Mehmet Çavuş'u karşılayalım...” dediği sırada soluk soluğa kalmış bir halde içeriye giren torunlarından biri de “Dede,

silah arkadaşın Mehmet Çavuşaskerleriyle meydana geldi...” müjdesini verdiğinde kendisi önde, oğulları, kızları, gelinler ve torunları da ardında olduğu halde evlerinin önündeki meydanlığa çıkmak üzere kapıya doğru yürüdüler. Karısı Fatma Nine telaşlanarak:

-Dur nereye gidiyorsun? Yolda düşüp kalırsın, diye söylenince Aslan Onbaşı karısına:

-Mehmet Çavuş'u, silah arkadaşımı, komutanımı karşılamaya hanım, diye çıktı. Hadi sen de bize katıl. Hep geleceğini söyler dururdum da inanmazdınız. Geldi işte. O Anadolu'dan kalkıp ta buraya, kapımıza, eşliğimize kadar gelmişken hiç çıkıp karşılamamak olur mu!

Karısı, çocukları, gelinleri ve torunlarıyla birlikte aşağıya inip köy meydanına çıktılar. Birkaç ay önceleri, Sırp polisi ile askerlerinin çevre köylerden buraya kaçıp kendilerine sığınan Arnavut mültecileri, yakınlardaki Arnavutluk sınırına götürmek için evlerinden çıkarıp topladıkları köy meydanı bu kez Türk askerini karşılamak için ellerinde ay yıldızlı bayraklar olduğu halde çoluk çocuk koşup gelen köylülerle dolup taşmıştı. Yaz mevsiminin bu günlerinde köylülerin iş güçlerinden başlarını kaşıyacak vakitleri olmazdı. Buna rağmen sabah harmanlarını övmek, bahçelerini çapalamak veya bostanlarını sulamak için tarlalarına gidenler uzaktan askeri konvoyun yolda tozu dumana katarak köye doğru ilerlediğini görür görmez iş güçlerini bırakarak koşup gelmişlerdi. Aslan Çavuş, yediden yetmişe her yaşta insanın doldurduğu meydana çıktığında kamyon ve tanklar ile zırhlı araçlardan oluşan Türk askeri konvoyu da kendilerini davul zurna eşliğinde halay çekerek karşılayan gençlerin önüne gelip durmuştu. “En büyük asker bizim asker”, “Hoş gelmişsin Mehmetçik...”, “Yaşasın Türkiye” diye sevinç naraları atarken halay çeken gençlerden bazıları bir anda tankların, kamyonların, zırhlı araçların üzerlerine çıkıp askerlerle sarmaş dolaş olmaya başlamışlardı.

Bu coşkulu anı sevinç gözyaşları içerisinde izleyen Aslan Dede'nin bakışları o sırada meydanlığa gelen cipten inen genç bir subaya takılmıştı. Cipten bu coşkulu anı gözyaşları içerisinde seyrederek inen genç subaya baktı. Evet yanılmamıştı. Çanakkale'de omuz omuza savaşmışlardı, yaralanıp gazi oldukları, 84 yıldır yolunu gözleyip durduğu silah arkadaşı, komutanı Mehmet Çavuş'tu bu. Sözünde durmuş, işte sonunda kendilerini kurtarmak için askerleriyle birlikte Kosova'ya, hatta köylerine kadar gelmişti. Karısı Fatma Nine'ye, oğullarına, gelinlerine, torunlarına komutanım, silah arkadaşım diye anlatıp durduğu çaki gibi delikanlıyı gururla gösterirken:

-İşte size yıllardır Mehmet Çavuş diye anlatıp durduğum komutanım... dedi.

Bunları söyledikten sonra elinde daha askerden döndüğü sırada getirip sakladığı, 80 küsur yıldır gözü gibi koruyup muhafaza ettiği Türk bayrağı da olduğu halde yanında karısı, arkasında oğulları, kızları, gelinleri, torunlarıyla birlikte sarılıp kucaklamak için delikanlılara taş çıkartacak bir çeviklikle koşarcasına subayın yanına doğru yürüdü. Bu sırada ana baba gününe dönüşen meydanlığı dolduran insanlarla, “Anlı Yemen şanlı Yemen/ Toprakları kanlı Yemen...” havasını çalan davul zurna sesleri eşliğinde halay çeken delikanlılar, “Aslan Onbaşı bile Hasta haliyle Türk askerini karşılamaya çıkmış...” di-

yerek yüzbaşıya doğru koşan Aslan Dede'yi seyre durmaktan kendilerini alamamışlardı. Aslan Dede bu arada yüzbaşının önüne gelip durduğunda hazır ol vaziyetine geçip askerdeyken yaptıkları gibi sağ elini alnına götürerek selam verdikten sonra:

-Memleketimize, Evlad-ı Fatihan diyarına hoş gelmişsin Mehmet Çavuş'um, dedi. Gözümüz hep yollardaydı. Sözünde durup bir gün nasılsa geleceğini biliyorduk.

Yüzbaşı bu yaşlı dedenin kendisine ismiyle hitap edişi karşısında şaşırıp kalmıştı. İnce, zayıf, gözlerinin ferleri sönmeye üz tutmuş, görünüşünden ayakta duracak hali kalmadığı belli olan yaşlı adama baktı, gülümseyerek:

-Hoş bulduk dedeciğim... dedikten sonra konuşmasına devam edeceği sırada, bir şey söylemesine fırsat vermeden kendisini oğluymuş gibi sarıp kucaklayan yaşlı adam tekrar konuşmaya başlayınca durup saygıyla dinlemeye koyuldu:

-Sonunda bizim burayı, ecdat yadigarı Evlad-ı Fatihan diyarı bu toprakları da düşmandan kurtarmak için geleceğinden hiç kuşum yoktu. Hani hep "Bir gün mutlaka gelip kurtarırsınız..." deyip dururdun ya... Kahraman askerlerini de alıp gelmişsin işte. Allah hepinizden razı olsun.

-Dede, dede, ben... diye konuşmaya, kendisine adıyla sanıyla hitap eden yaşlı adamın kendisini birisiyle karıştırmış olabileceğini anlatmaya çalıştı yüzbaşı. Lakin Aslan Onbaşı bundan 84 yıl önce katıldığı Çanakkale Savaşı'ndaki üstü Mehmet Çavuş olduğuna inandığı yüzbaşının sözlerini bitirmesini bekleyecek gibi değildi. Karısı Fatma Nine'nin, çocuklarının, torunlarının şaşkın bakışları arasında aynı heyecanla konuşmasına devam etti:

-Ne günlerdi değil mi çavuşum? Mustafa Kemal "İleri aslanlarım..." diye haykırdığında düşman gemilerinden ateşlenen topların güllelerinden saçılan şarapnel parçaları, kurşun, taş toprak yağmurları altında "Allah Allah!..." naraları ile gözümüzü kırpmadan nasıl da atıldık düşmanların üzerlerine. Arkadaşlarımız gözlerimizin önünde kan revan içerisinde şehadet şerbetini içerlerken sen bacağından, ben de kolumdan yaralanmıştık. Bizim de şehit düşmemize ramak kala Seyit Onbaşı tez davranıp o kocaman gülleyi sırtlayarak topun ağzına sürüp ateşledikten sonra isabet alan düşman gemisinin simsiyah dumanlar ve kızıl alevler içerisinde kalarak denizin dibini boylaması karşısında nasıl da çocuklar gibi sevinç naraları attığımızı hatırlıyorsun, değil mi?

Yüzbaşı ne diyeceğini bilemediğinden bir şey söyleyememişti. Bu arada Aslan Onbaşı devam etti:

-Ama artık topallamadığını fark ettim. Cipten atlayıp indiğinde dikkat etmiştim. Demek ki yaralı bacağını kurtarmışsın. Bacağını kurtarabilmiş olmana sevindim. İyi doktorlara rastladığın belli. Benim kolum ise hala ağrıyıp durur.

Yüzbaşı gülümseyerek bakarken bu kez başka şeyler sormaya başlamıştı Aslan Onbaşı. Bir ara:

-Hani sana köyden gönderilen son mektupta bir oğlun olduğunu öğrendiğinde ne kadar sevdiğini ha-

tırlıyorsun değil mi? Bu haber karşısında bizler de sevinmiş, mutluluğunu paylaşmıştık. Düşman silahlarının kustuğu kurşun yağmuru altında vurulup ölebileceğimize aldırış etmeden sevincine ortak olup hep birlikte halaya durmuştuk. Evdekiler oğlunun adını ne koymak istediğini sormuşlardı da, sen hemen kaleme aldığın cevap mektubunda Ali koymalarını istediğini yazmıştın. Ondan sonra artık görüşemediğimiz için sorup öğrenme fırsatı bulamamıştım. Döndüğünde onları sağ ve sıhhatte bulmuşsundur inşallah.

Yüzbaşı ne diyeceğini bilemedi. Kendisini dedesinin silah arkadaşı Aslan Onbaşı diye tanıtan yaşlı adamın söylediği gibi babasının adı gerçekten de Ali idi. Bir şey söylemedi, sadece başını sallayarak gülümsemekle yetindi bunları söyleyen yaşlı adama. Meydanı dolduran kalabalık arasından bazıları bu ilginç sohbeti dinleyebilmek için gelip etraflarını sarmaya başlarken yüzbaşı yaşlı adamın söyledikleri karşısında şaşkırmaktan kendini alamamıştı. Aynı şeyleri adı kendisinininki gibi Mehmet olan Çanakkale gazisi rahmetli dedesinden de dinlemişti. Birkaç yıl önce Hakk'ın rahmetine kavuşan dedesi de küçükken kucağına alıp sevdiğinde hep bunları anlatıp durduğu için Çanakkale Savaşı öykülerini dinleyerek büyümüştü. Şu anda karşısında duran yaşlı adamın bacağından yaralanan dedesinin topalladığından bahsetmesi de ilginçti. Dedesi savaşta sağ bacağından fena yaralandığı için yürüdüğünde gerçekten de topallardı. Dedesinin diğer özellikleri ile ilgili söylediklerinden de gerçekten dedesinin silah arkadaşı olduğu kanaatine varınca dayanamayıp rahmetli dedesini kucaklamışçasına kucakladı Aslan Onbaşı olduğunu söyleyen yaşlı adamı.

Çanakkale gazisi Mehmet Çavuş'un torunu olan Mehmet Yüzbaşı'nın aradan aşağı doksán yıl geçtikten sonra NATO askeri gücü bünyesindeki Türk askeri gücü mensubu sıfatıyla Sırp güçlerine karşı yürüttükleri hava saldırıları sonucu bölgeyi terk eden Sırların ardından barışı sağlamak için girdikleri Evlad-ı Fatihan diyarı Kosova'daki soydaşlarının yaşadıkları bu köyde vaktiyle Osmanlı askeri olan dedesinin silah arkadaşı bir gaziyle karşılaşacağı aklının köşesinden bile geçmemişti. Tesadüf sayılabilecek bu karşılaşmadan son derece memnun bir tavırla başını kaldırıp kendilerini sevinç gözyaşları içinde karşılayan Evlad-ı Fatihanlara baktıktan sonra:

-Hepinize geçmiş olsun soydaşlarım, dedi. Aradan yaklaşık doksán yıl geçtikten sonra döndüğümüz şehit kanlarıyla sulanmış Evlad-ı Fatihan diyarı Kosova'da rahmetli dedemin hala hayatta olan bir silah arkadaşı ile siz Evlad-ı Fatihanlar tarafından böyle coşkulu bir şekilde karşılanmak ve sizlerle birlikte olmaktan şeref duyarım.

Bunları söylerken emrindeki askerlerle birlikte kendilerini karşılamak için meydanı dolduranların yanı sıra yüzbaşının da gözyaşları çıkmıştı. Yaşlı nineler, analar, bacılar daha birkaç günden beri geleceklerini duydukları Türk askeri için yapıp pişirdikleri birbirinden leziz tepsi tepsi börekler, baklavalar getirip ikram ederlerken genç kızlar da sıcaktan susamış askerlere kocaman güğümle getirdikleri buz gibi soğuk yayık ayrıranını bardaklara

doldurup dağıtıyorlardı. Getirdiklerini öz oğullarıymış gibi gördükleri askerlere kendi elleriyle yedirip içirirken Aslan Onbaşı da koynundan çıkardıktan sonra önce üç kez alına, ardından da dudaklarına götürüp öptüğü şanlı Türk bayrağını yüzbaşıya uzatıp verdi:

-İşte Çanakkale’de omuz omuza çarpıştığımız sırada “Sizin oraya geldiğimizde iade edersin...” diyerek bana emanet ettiğin şanlı bayrağımız. Doksan senedir gözümün nuru gibi koruyup saklarım.

Yüzbaşı bu duygusal manzara karşısında donup kalmıştı. Dedesinin de dokunduğundan kuşku duymadığı bayrağı saygıyla eline alıp aynı şekilde alına, dudaklarına götürüp üç kez öpüp durduktan sonra kendisi de cipten alıp geldiği bir bayrağı “En büyük asker bizim asker...” sesleri arasında Aslan Çavuş’un Mehmet adındaki torununa uzatıp verdi. Çocuk yüzbaşının bayrağı kendisine uzatıp vermesinden duyduğu mutluluk içerisinde elindeki bayrakla meydana fırlanmaya başlamıştı. Koşarken meydan hala “En büyük askerbizim asker...” nidalarıyla çınliyordu. Aslan Onbaşı yüzbaşıya tekrar sarılıp kucakladıktan sonra:

-Hiç değişmemişsin çavuşum, dedi. Maşallah, ayrıldığımız o son günkü gibisin.

-Öyledir onbaşım, diye yanıt verdi yüzbaşı da aynı havaya girerek. Senin sağlığın da maşallah yerindeymiş. Seni iyi gördüğüme sevindim.

-Eksik olmayın çavuşum.

Yüzbaşı, kendisini Çanakkale’de omuz omuza birlikte savaştığı dedesi olduğuna inandığının artık farkına vardığı yaşlı adama hiç istifini bozmadan bakarken gülümsemekten kendini alamadı. Varsın kendisini dedesi Mehmet Çavuş olarak bilsindi. Zaten onun torunu değil miydi? Dedesinin verdiği sözü yerine getirmek kendisine nasip olduğu için de bundan büyük bir mutluluk duydu. Sonra da dayanamayıp “Yaşasın Türkiye, en büyük asker bizim asker...” nidalarıyla çınlayan meydana etraflarını kuşatmış kalabalığın önünde dedesini kucaklıyormuşçasına yaşlı adama tekrar sarılıp kucakladı. Vatan millet sevgisinin Türkiye dışında, bir zamanlar ecdat yadigarı Evlad-ı Fatihan diyarı iken, 1912 yılında yaşanmış o melun Balkan bozgunu esnasında koparıldığı anavatanından 87 yıldır ayrı bırakılıp kendilerinin de nedense unuttur gibi oldukları, düşen bombaların yakıp kül ettiği evlerden hala dumanlar tüterken patlayan bombalardan sinen barut kokularının da hala etrafa yayılmaya devam ettiği şu en son savaş nedeniyle hatırlayıp tekrar dönme şansını yakalayabildikleri ata yadigarı bu topraklarda bile yoğun bir coşkuyla yaşatılıyor olması karşısında o kadar şaşırıp kalmış, o kadar duygulanmış ki, utanmasa oturup hüngür hüngür ağlayacaktı. Kendisine sevgiyle bakarken yanıt bekleyen yaşlı adama:

-Bizde verilen sözü tutmanın kutsal olduğunu bilirsin onbaşım, dedi. Sözümün eri olarak yardımınıza koşup geldim işte.

-Bilmez miyim öyle olduğunu çavuşum? Zaten ben de bu yüzden umudumu hiç yitirmemişim ya... So-

nunda Allah’ın izniyle birbirimize yeniden kavuştuk. Allah sizden razı olsun. Allah Türk milleti, devleti ve askerine zeval vermesin; kıyamete kadar baki kılsın.

-Amin onbaşım!...

-İnşallah düşman bir kez daha Çanakkale önlerine gelip saldırma fırsatı bulamaz, milletimiz de tekrar öyle bir zilleti görüp yaşamaz.

-İnşallah onbaşım.

-Ama... diye devam etti Aslan Onbaşı, meydan-daki kalabalığı, tankların, zırhlı araçların üzerine çıkarak askerlere sarılıp kucaklayan, onları bağırclarına basan çoluk çocuk, kadın erkek, yaşlı genç insanları göstere- rek:

-Olur da düşman bir daha Çanakkale’ye veya ana vatan bellediğimiz Türkiye’nin herhangi başka bir yerine saldırma ahmaklığını ve cüretini gösterirse o şanlı zaferimizin benzeri yeni zaferler kazanmak, yeni destanlar yazmak için o zamanlarda olduğu gibi, bundan böyle de buralardan yardımınıza koşup gelenler çok olacaktı. Bunu bilersiniz.

Yüzbaşının gözlerinde iki damla yaş belirmişti. Etraflarındaki kalabalığa bakarken gözleri önündeki çocuklara takılınca Aslan Onbaşı saçlarını okşadığı torunlarını göstererek gururla:

-Bu yiğitleri de bunun için büyütüp yetiştiriyoruz. dedi.

Aslan Onbaşı’nın az önce kendisine verdiği ay yıldızlı bayrağı yüzbaşı hala elinde tutuyordu. Yaşlı adamın bu sözleri üzerine bayrağı kendisine parıldayan gözleriyle bakan torunlarından birine uzatıp verince çocuk eline aldığı bayrakla “En büyük asker bizim asker...” diye bağırarak koşmaya, meydana dolduranlar da dayanamayıp aynı heyecanla sözlerini bir ağızdan tekrarlamaya başlayınca meydan “En büyük asker bizim asker...” sesleriyle inleyip durdu.

Aslan Onbaşı bu tezahürat ve coşku karşısında dayanamayıp elinden tuttuğu yüzbaşıyı da yanına aldıktan sonra kendisinden beklenemeyecek bir çeviklikle davul zurna sesleri eşliğinde halay çekmekte olan gençlerin başına geçerek oynamaya başlayınca artık yedi- den yetmiş herkes el ele tutunup halaya durmuştu. Aslan Onbaşı’nın karısı Fatma Nine de bir ara kocasıyla yüzbaşı arasına girmekten kendini alamadı. Aslan Onbaşı davulcularla zurnacılarla “Çanakkale’yi çalın...” de- yince köyü meydanlığı dolduranların davul zurna sesleri arasında bir ağızdan söyledikleri Çanakkale türküsü kaplamıştı:

“Çanakkale içinde bir uzun selvi

Kimimiz nişanlı kimimiz evli

Of gençliğim, eyvah...

Davul zurnacılar yoruluncaya dek halay çelip oymadılar. Bir vakit artık oynamaktan terleyip yorulduklarından soluklanmak için durduklarında Aslan Onbaşı elinden tuttuğu yüzbaşıya dönüp gülümsedi, sonra da ince, titrek sesiyle:

-Onca bekleyişten sonra bugünleri gördük ya, artık ölsem de gam yemem, dedi.

İNSANLIĞA BARIŞI ÖĞRETEN DÜNYA ŞAİRİ

Değerli okurlar, Türk tasavvuf şiiri denildiğinde akla ilk gelen isimlerin başında Yunus Emre bulunur. Ne zaman, nerede doğup büyüdüğü, nerede vefat edip gömüldüğü kesin olarak bilinmese de 13. yüzyılda, Eskişehir dolaylarında yaşadığına inanılmaktadır. Yaşıtları olan şairlerden bir çoğunun Farsça, Arapça konuşup yazmaya özen gösterdikleri bir dönemde şiirlerini halkın konuştuğu duru bir Türkçeyle yazıp söyleyen ve bu özelliğiyle Anadolu insanının ruhu, vicdanı olduğu vurgulanan Yunus Emre Anadolu insanının gönlünde taht kurmuştur. Bundan yaklaşık 700 yıl önce söylediği şiirlerin geniş halk kitleleri tarafından bugün söylenmişçesine anlaşılması da işte bu yüzdendir. Şiirlerinde Allah'ı, Peygamberi yücelten, insanları saygı ve sevgiye, hoşgörüyeye, barışa davet eden Yunus Emre bu yönüyle sadece Türk dünyasında değil bütün dünyada saygı gören bir şair, evrensel bir düşünür olarak kabul edilmiş bulunmaktadır.

BM Eğitim, Bilim, Kültür Örgütü UNESCO bu yüzden 1991 yılını "Yunus Emre Sevgi Yılı" ilan ettiğinde de tüm dünya bu büyük Türk şairi ve düşünürünü saygıyla anarken bu gurur verici olayı "Tan Gazetesi tarafından uluslararası düzeyde gerçekleştirilen bir sempozyum ile destekleyen Kosovalı Türkler de Yugoslavya'nın her yerinden olduğu gibi Balkan ülkeleri ile ana ülke Türkiye'den gelen şair, akademisyen ve yazarların katılımıyla Priştine, Prizren ile Mamuşa'da bilim toplantıları, edebiyat saatleri düzenlemişlerdi. Yunus Emre'nin 700. ölüm yılına denk düşen 2021 yılında, otuz yıl aradan sonra Yunus Emre'nin UNESCO kararıyla bir kez daha dünyanın evrensel şairi ve düşünürü, barış elçisi olarak anılması Türk ulusu adına övünülecek bir olayı oluşturmaktadır. Bu sayımızda bu güzel eyleme karınca kararınca katkıda bulunmak amacıyla bizler de şiir ve ilahileriyle dillerden düşmeyen, giderek yücelen Yunus'u kısa yaşam öyküsü ve şiirleriyle kıvanç duyarak anıyoruz.

Yunus Emre sözleri:

Gelin tanış olalım
İşi kolay kılalım
Sevelim sevillelim
Dünya kimseye kalmaz

Mal sahibi mülk sahibi
Hani bunun ilk sahibi
Mal da yalan mülk de yalan
Gel de biraz sen oyalan

"Emeksiz zengin olanın,
Kitapsız bilgin olanın,
Sermayesi din olanın,
Rehberi şeytan olmuştur..."
— Yunus Emre

Bana Seni Gerek Seni

Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek seni
Ben yanarım dünü günü, bana seni gerek seni
Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum, bana seni gerek seni

Aşkın aşıklar öldürür, aşk denizine daldırır
Tecelli ile doldurur, bana seni gerek seni
Aşkın şarabından içem, Mecnun olup dağa düşem
Sensin dünü gün endişem, bana seni gerek seni

Sufilere sohbet gerek, ahilere ahret gerek
Mecnunlara Leyla gerek, bana seni gerek seni
Eğer beni öldüreler, külüm göğe savuralar
Toprağım anda çağıra, bana seni gerek seni

Cennet cennet dedikleri, birkaç köşkle birkaç huri
İsteyene ver sen anı, bana seni gerek seni
Yunus çağırırlar adım, gün geçtikçe artar odum
İki cihanda maksadum, bana seni gerek seni.

İlim ilim bilmektir,
ilim kendin bilmektir,
sen kendini bilmezsen,
bu nice okumaktır.

Erol Morina / Mamuşa Belediyesi Eğitim Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü Eğitim Sektörü Şefi

MAMUŞA'DAKİ EĞİTİM SÜRECİ VE BU YILKI KAYIT DURUMU

Kosova genelinde olduğu gibi Mamuşa'da da 6 Nisan 1951 yılından bu yana kesintisiz olarak Türk dilinde eğitim devam etmektedir. Mamuşa'daki eğitim ilk başta sadece ilköğretim düzeyinde yapılmaktayken 2002 yılından başlamak üzere bu sürece lise düzeyinde eğitim de eklenmiş olup 2006 yılından bu yana ise ana sınıfı eğitimine de geçilmiş bulunmaktadır. Buna göre şu anda müdürlüğümüze bağlı olarak "Zübeyde Hanım" Anaokulu, 9 yıllık

telerinden mezun olan kız ve erkek öğrencilerimizden bir kısmı çalışmalarına Türkiye'de devam ederken, Kosova'ya dönen önemli bir bölümü de halkımıza hizmetlerini sürdürmektedirler. Halen Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 100'ün üzerinde öğrencimiz bulunmaktadır. "Atatürk" Lisesi binasının ikinci kat inşaatı, araç gereç ve donanımı da TİKA tarafından yapılarak temin edilmiştir. 2020-2021 öğretim yılında "Atatürk" Lisesi'nde okuyan 170 öğrenciye 13 öğretmen görev yapmaktaydı. Atatürk Lisesi'ne önümüzdeki öğretim yılı için birinci sınıflara 62 öğrenci kayıt yaptırmış olup bu öğrenciler sosyal ve fen olmak üzere iki sınıfa yerleştirileceklerdir.

Mamuşa Belediyesi'ndeki ana, ilk ve orta düzeydeki okullarda okuyan toplam öğrenci sayısı bin (1000) civarında olup bu okullarda 75 öğretmen görev yapmaktadır. Kosova'nın tamamında olduğu üzere Eğitim Bakanlığı tarafından müdürlüğümüze teslim edilen ilköğretim ders kitapları öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. "Atatürk" Lisesi için gerekli kitapların basımı ise maalesef gereken düzeyde yapılamadığı için sıkıntı çekildiğini belirtmemiz gerekir. Ardımızda kalan eğitim süreci tüm dünyada etkisini sürdüren korona salgını yüzünden zaman zaman sekteye uğramış, zaman zaman on line olarak yapılırken kimi zaman da dersler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Bu arada 26 Haziran 2021 tarihinde yapılan bu yılki lise mezuniyet sınavı birinci aşamasının başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğini de belirtirken lisemizde fizik, kimya ve biyoloji dersleri için laboratuvara, kapalı spor salonuna, kültür, sanat, edebiyat faaliyetleri için toplantı salonuna gereksinim duyulduğunu ve bu konuların çözüme kavuşturulması için müdürlük olarak girişimlerde bulunulduğunu da vurgulamamız gerekiyor. Yazımıza son verirken fırsattan yararlanarak müdürlüğümüz adına önümüzdeki öğretim sürecinde bütün öğrenci ve öğretmenlerimize başarılar diliyorum.

Anadolu İlkokulu

"Anadolu"da dersler Türkçe'nin yanı sıra Arnavutça olarak da yapılırken 3 yıllık "Atatürk" Lisesi'nde eğitim sadece Türkçe olarak verilmektedir. Türkçe ve Arnavutça eğitim verilen "Zübeyde Hanım" Anaokulu'nda 72 öğrenci bulunmaktadır. 14 01 2014 yılına kadar adı "Hacı Ömer Lütfi" olup yeni binasına taşındıktan sonra "Anadolu" adını alan ve yaklaşık 800 öğrencinin okuduğu ilköğretimimizde de eğitim aynı şekilde iki dilde, Türkçe ve Arnavutça olarak yapılmaktadır. Türkçe bölümünde çalışan 54 öğretmenin tamamı üniversite mezunu olup ve çoğu da Türkiye çıkışlı mezunlardır. Türkçe ilköğretim birinci sınıflara önümüzdeki öğretim yılı için 91 öğrencinin kaydı yapılmış bulunmaktadır. Karma Engeliler sınıfına gelince bu birimimizde 1 öğretmen hizmet vermekte olup öğrenci sayısına göre öğretmen sayısı artırılmaktadır.

2002 yılında Mamuşa'daki Türk Bölüğü komutanının girişimi üzerine Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları arasında toplanan bağışlarla yapılan lise binasında verilmeye başlanan eğitim sayesinde çocuklarımız lise eğitimi için Prizren'e gitmek zahmetinden kurtulurken bu tarihe kadar orta öğrenim görmelerine pek izin verilmeyen kızlarımız da öğrenimlerine devam etme fırsatına kavuşmuşlardır.

2007-2008 öğretim yılına kadar Prizren'in "Gjon Buzuku" Lisesi uydu sınıfı olarak eğitime devam ederken Meclis üyelerinin kararıyla "Atatürk" adı altında Mamuşa Belediyesi'ne devredilen lisemizden yirmi yıl içerisinde başta Edirne ve Sakarya olmak üzere Türkiye'nin çeşitli üniversi-

Atatürk Lisesi

Nusret Morina-İsmailoğlu

Yaşar Dayı

...Yetinmezdim dini görevle ancak,
Şiarımdı her zaman yardımlaşmak;
İster ictimâ ilişkilerde
İster icab eden her farklı yerde.

Dahilimiz sayesinde o zamanlar,
Cami heyeti almış oldu karar;
Ev ev gezip bir hamle, bir hücum,
Köy yolu tamir edilip döşendi kum...

Ayak bastı borcum var o yollara,
Selam olsun çakıllara, tozlara!...
O zamanlar bir başkaydı bu dünya...
İlhamlara eşlik ederdi hülya...

Neden mi borcum varmış o yollara?
Bir bilseniz kim geldi akıllara,
Yaşar Dayı... Halk derdi Yaşar Memo,
Ki nice yolların babasıydı o!...
Soylu asil bir ailedendi;
Parlaktı zekası ve basireti,
Gayet isabetliydi feraseti.

Ne var ki nasibiymiş çilekeşlik,
Gençliğine basarken almış terslik;
Bir kız göstermekle etmişler aşık;
Bunu yapan kara vicdanlı fasık...

Sonra da olmaz denmiş bilmem
neden,
Ancak oğlan aşık olmuş derinden;
Bu aşkı elbet gömmüş sinesine,
Ağza almamış ta son nefesine.

Böylece kendisine bir hal olur,
Ve elalemnden artık uzak durur;
Şiddetli aşktan garip başı dertte,
Kendine bir uğraş bulur elbette.

Elde çapa kürek, sırtta çuval,
Her ne varsa parası, pulu, malı;
Varla-yoğunu döktüydü yollara,
Yetmeyince başvururdu civara.

Eskiler der teşbihte olmaz hata;
Garibini benzetirdim Ferhat'a;
Kavuşmak için mutlaka Şirin'e,
Ne yollar onardı ta son demine...

Not: Bu bölüm şairin "Kutsal Rüya Destanı" adlı
epey uzun olan destanından alınmıştır.

İrfan Morina /1955, Mamuşa

Prizrenli Sevdalinka'ya

Adına methiyeler yazsa Suzi/1/
Aşıklar toplansa bir daha
Bajdarhana'da
Ve Dal tulum yapılırsa Bülbül
Dere'de
Varoş kaldırımlarından bir daha
geçse rahmetli Zuko/2/
Tuvalde fırçasıyla çizse seni
Babo/3/
Mızrabıyla nağmeler çıkarsa
sana Aluş/4/
Yine yetmez
Yine anlatamazlar
Bistriça kıyısından geçerken
Senin o azgın ve nazlı yordamını
Kimdir bu Sevdalinka?
Ah! Hiç sormayın! Anlatamam
Adını da söyleyemem
Mehmet Paşa'nın hamamı
Bayram Pomak'ın hanı
Melamilerin tekkesi
Binbaşılardan çeşmesi
Hepsi top yekun
Sevdalinkadır, Sevdalinka
Ah Sevdalinka
Ah!

26 Mart 2002,
Turgutlu/ Türkiye

-
- 1Prizren doğumlu meşhur Osmanlı
divan şairi Suzi Çelebi
2 Boşnak asıllı ünlü seyyah Zuko
Cumhur
3 Prizrenli ressam Ethem Baymak
4Prizrenli sanatçı ve bestekar Aluş
Nuş

Refki Taç/1951, Mamuşa

Sevdim Seni

Sevdiğim için doğmadım
doğum yerimde
Sevdim onu orada
doğduğum için
Ben dilimi, özümü, milletimi
Yitirmedim kendimden
Sevdim onları
Beraberce büyüdüğümde
Vahşidir denilen o insan
Hey Saat Kule
Kamber Camii
Hey Mamuşalım
Anlamaz sizleri o
Türkçeyi dostça
karşılamayan...

Şükrü Mazrek /1955-2017,
Mamuşa/

Kır Çiçekleri

İlkyazda otlar yeşerdiği
zaman
Yere yüzükoyun
uzanıyordum
İlkyaz her yıl böyle
tekrarlanıyordu
Bir çocuk gibi bağıríyorum,
oyunlarımız nerede

Sonra bakıyorum çayırların
kır çiçeklerine
Böceklerin uçuşlarını
seyrediyorum
Tabiat haşır neşir, bense
savaşa teslim olmuş biriyim
Barut kokularından
görünmüyor bile Nazlím.

Suphi Mazrek /1965-2020,
Mamuşa/

Zaman Umrumda Değil

Bugün güneş bir başka
ısıtıyor
Ova bir başka yeşile
bürünmüş
Topluva teknesinden bir
başka akıyor
Her şey bir başka bugün
Ben bir başka
Şiirim bir başka
Zaman umrumda değíl.

Cemali Tunalıgil/1957, Mamuşa

Neyleyim Böyle Baharı

Neyleyim böyle baharı
Önde maskeli asker, arkamda duvar
27 Mart, sene 1999, Mevsim ilkbahar
Neyleyim böyle baharı, çiçekler solgun
Etraf çığlıklarla dolu, meydan mahşeri andırıyor.
Yüzleri mskeliakerler, ellerine mkineli tüfekler
Çığlıklar arasında şaşkın bakışlar
Kırk bin kişi meydanı doldurmuş
Kimisi çocuğunu,kimisi annesini arıyor
Neyleyim böyle baharı ben
Acı, kara saplı bir bıçak gibi sineme saplandı
Değirmen taşı misali dönüyp başım
Bu bir şölen değil bir mahşer
Gel gör beni Mevlam
Tel tel dökülmüş kalmışım
Neyleyim ben böyle baharı

İbrahim Hanedanoğlu/1952, Mamuşa

Prizren ve Mamuşa

Senden ayrı ömrüm geçip gittikçe boşa
Hasret dolu hep gelmek isterim koşa koşa
Doğduğum yerlersiniz sizleri unutmamam
Sen ey güzel Prizren'im ve sen canım Mamuşa!

Sevmek

Gün geçtikçe ömürler tükenir azar azar
Sevgiyle yaşayan insanın ömrü uzar
Şu yalancı dünyada insanı mutlu eden
Güzel bir duygu var mı sevmek sevilme kadar.

Alaaddin İsmailoğlu, 1957, Mamuşa

Mamuşa

Güzel köyüm şirin köyüm,
çok oldu ben sana
gelemedim
Ama hayallerimde sen be-
nimle her zaman beraberdin
Ağladım ve gözyaşları içinde
senden haber beklerdim

Almadıkça bir defa değil bin
defa kendimden geçerdim.
Dönmekteydin güzel köyüm
Mamuşa uzaktan sana
Ufukta bir iz gözüktü gelin-
ceye dek ağladım kana kana
Önceleri hayal etmiştim o
eski, mutlu, saadetli günlerini
Eserinden kalmamıştı bile ge-
lince gördüm güzel köyüm.
Eskilerde akşam olur, güneş
batarken köylü dönerdi evine
Yorgun yorgun dinlenirdin
kulak vererek kavalın sesine
Gürlerdi o kaval seslerinden
o engin ovaların
Neşe ve mutluluklar içinde en
son eve dönerdi
Koyun sürüleriyle geceye
nice ahenk katan
Belki de dünyanın en saf, en
mutlu çobanların.

Cavit Şala /1956
Mamuşa-2021, Bursa/

Sofra

Yirmi iki Kasım
1988'de
Saat yirmi ikiyi otuz
geçe,
Mamuşa aydınları
geldi bir araya,
"Sofra" dergisi
doğdu o anda.

Aydınların kalemin-
den,
Doğdu aydınlık yeni
günler,
Işık saçtı ve de
bereket,
Ömrü uzun olsun
müebbet.

Gel kardeş. gel
beraberlik sofrasına.
Müjdeler olsun
halkıma,
Soframız bereketli
ola,
Ömrü uzun olur
İnşallah.

Korona salgınından olumsuz etkilenen esnaf dert yanıyor

KISITLAMALAR BELİMİZİ BÜKTÜ

Mamuşa artık sadece tarımcılıkla değil aynı zamanda ticaret ve sanayi üretimiyle de her geçen gün gelişme gösteren bir belde haline dönüşmektedir. 90'lı yılların başında esas uğraş alanlarını oluşturan tarımcılık ile hayvancılığın yanı sıra ticarete de el atıp binek, nakliye ve tarım araçları için gerekli yedek parça işiyle uğraşmaya girişen hemşerilerimiz kısa sürede sadece Kosova'da değil aynı zamanda eski Yugoslavya genelinde dahi adlarından söz ettirmeye başlamışlardı. Bu uğraşlarını günümüzdeki sert rekabet koşullarında bile başarıyla sürdürenler var. Ticaretin büyük bir bölümü Türkiye'de imal edilen yedek parça ithalatı üzerine gerçekleştiren, bu arada künk, çuval, plastik kapı pencere, oto camı, süt ürünleri gibi üretim işleriyle, kafe, market benzeri hizmet sektörüyle de uğraşan Mamuşalı işadamları faaliyetleriyle kendilerinin yanı sıra Mamuşa'nında kalkınıp zenginleşmesine katkı sunuyorlar.

Araba Yedek Parça işiyle uğraşan Adem Commerç Firması sahibi Adem Morina kısıtlamalar yüzünden işlerinin azaldığını belirtirken devletin esnafa daha çok destek olması gerektiğini söylüyor.

Ne var ki yaklaşık bir buçuk yıl önce ortaya çıktıktan sonra ortalığı kasıp kavurmaya başlayan korona salgını yüzünden dünyanın, bu arada ülke-

nin her yerinde olduğu gibi beldemizde de uygulamaya koyulan kısıtlamalar yüzünden küçük, orta ve büyük çaptaki firma sahiplerinin bundan olumsuz etkilendiğini bilmeyen yok. Korona ile mücadele çerçevesinde son aylarda uygulanan

Ergül Kafe işletmecisi Kadir Mazrek Corona kısıtlamalarından zarara uğrayan bütün kafe sahipleri gibi kısıtlama ve yasaklardan işlerinin bozulduğunu söylerken kendilerine sahip çıkılmasını beklediklerini vurguluyor

kısıtlamalar yüzünden uğradıkları zararlarının kapatılması yolunda devletten maddi anlamda önemli bir yardım göremediklerinden yakınan firma sahipleri kendilerine daha büyük destek sunulması gerektiğini belirtiyorlar.

Kısıtlamaların müşterilerle ilişkileri esnasında zorluk çıkardığını söyleyen Bayraktar Market sahibi Bünyamin Şala da Corona salgınının bir an önce bitmesini diliyor

Bereketli bir tahıl hasadını geride bırakan Mamuşalı tarımcıların sebze hasadı sürüyor

VERİMLİ OVANIN HER YERİNDEN BEREKET FIŞKIRIYOR

Birkaç kilometre arayla içinden iki derenin aktığı Mamuşa ovasında tahıl, sebze, meyve üretimi yapan Mamuşalı tarımcılar çoluk çocuklarıyla gündüz gece demeden harıl ahrıl çalışıp ter dökerek yetiştirdikleri ürünlerini sonunda toplayıp satmaya başladılar. Verimli topraklarında yetiştirdikleri kaliteli ürünleriyle eskiden beri sadece Kosova'da değil komşu ülkelerde bile alıcı bulan tarımcılarımız bahçe ve bostanlarında yetiştirdikleri ürünleriyle bu yıl da ülke ve ülke dışındaki pazarlarda boy gösteriyorlar. Ne var

ğini belirtmek gerekir. Dolayısıyla ovada artık modern, bilgisayar donanımlı seralara da rastlanıyor.

Hasadı Yapılmış Bir Buğday Tarlası

Mamuşa Kasabasının Havadan Görünüşü

ki kazançlarının önemli bir kısmını, fiyatları her yıl artan mazot, suni gübre, ilaç harcamalarına yatırmak zorunda kaldıklarını belirten üreticiler devletten daha büyük bir destek beklediklerini de belirtiyorlar.

Uzun yıllar önce geleneksel üretim tarzından sera tarzı üretimine geçen Mamuşalı tarımcılar bu alanda ortaya çıkan teknolojik gelişmeleri seralarında uygulamaktan da geri durmuyorlar. Bunun ku-

Üretimde artış, kalite ve dayanıklılığın bilimsel araştırmalar sonucu geliştirilen üretim yöntemi ve uygulamalarına dayalı olduğunu bilen Mamuşalı tarımcıların ürettikleri sebze ve meyveler sadece Kosova'da değil aynı zamanda komşu ülkelerde de rahatlıkla alıcı bulmakta. Bu gerçeği komşu ülkelerden salatalık, biber, domates, lahana, patlıcan benzeri her türlü sebze tedariki için Mamuşa'ya doluşan pazarlamacılar da doğrulamakta. Tarımcılarımıza hayli zengin ve verimli geçen bir buğday hasadının ardından başlayan sebze hasadının da bereketli ve bol kazançlı geçmesini diliyoruz.

Bir Domates Serası

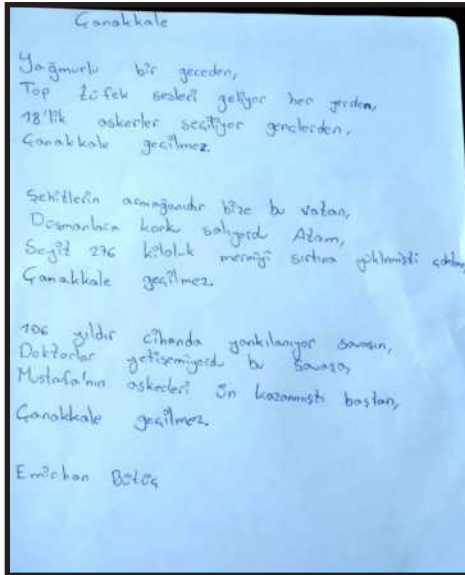
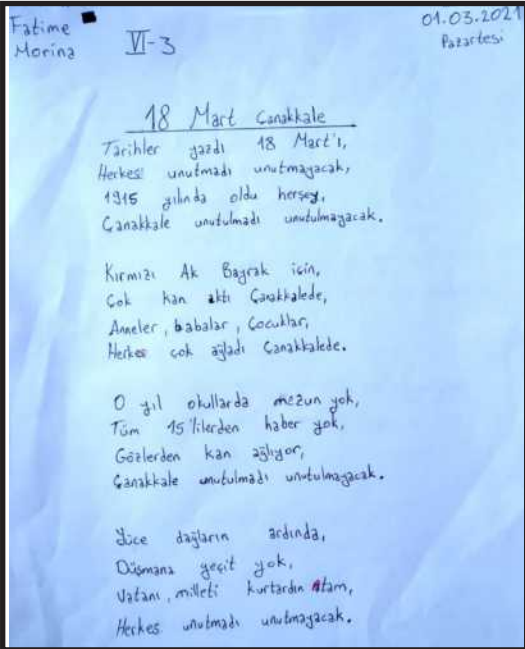
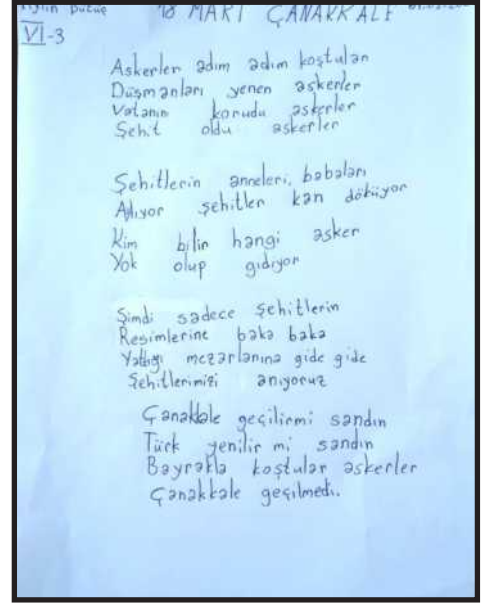

Mamuşa Domatesi Müşteri Bekliyor

zeyden güneybatıya doğru uzanan Mamuşa ovasını kaplayan seralara bakıldığında da açıkça farkedildi-

Mamuşa'daki Çanakkale Şehitleri Anıtı

Kurban Bayramı

Kurban bayramı geliyor
Sokaklarda bir telaş bir telaş
Sevinçten kuşlar bile hoş uçar
Çocuklar büyükler sarmaş dolaş.

Kurbanlık sesleri yayılır sokaklarda
Sıkılır eller, pazarlıklar yapılır pazarlarda
Gönülden açılır duaya eller
Hep beraber getirilir camilerde tekbirler.
Sevindirilir fakir, yoksul yetimler
Manası budur kurbanın kenetlenmeli eller
Bitmeli küslükler, barışmalı, kırılgan kalpler
Sevdikçe birbirimizi huzur bulur gönüller.

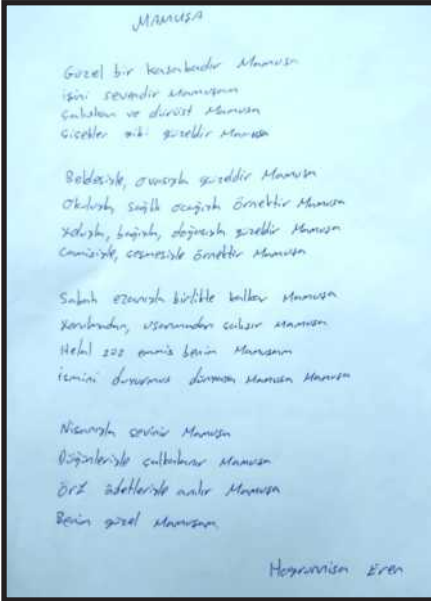
ADALET

Asıl olan adalettir
Gerisi de felakettir
Adalet olmazsa eğer
Yaşamam koca bir hiçtir.

Asıl olan Adalettir
Dibi daima temizdir
Adalet her nerede varsa
Yaşamak çok şahanedir.

Asıl olan adalettir
Her gün bayram etmektir
Adalet her nerede varsa
Gelecek umut demektir.

Melek Morina
Mamuşa "Atatürk" Lisesi
11. sınıf öğrencisi

**Musa Akbulut, Diyanet İşleri Başkanlığı Mamuşa
Merkez Camii Dini Görevlisi**

KURBAN VE BAYRAM

Elhamdülillahi Rabbil'âlemîn. Vesselatü vesselâmü alâ resûlinâ Muhammedin ve Âlihî ve Sahbihî ecma'în.

Yüce Allah Kur'an'da şöyle buyuruyor; "Biz her ümmete bir kurban ibâdeti belirledik ki, kendilerine rızık olarak verdiğimiz hayvanları kurban ederken üzerlerine Allah'ın adını ansınlar. Şunu iyi bilin ki, sizin ilâhınız tek bir ilâhtır; öyleyse artık O'na teslim olun. Rasûlüm! Tam bir ihlâs, samimiyet ve tevazu içinde Allah'a boyun eğen kulları müjdele!"

Kurban sözlükte yaklaşmak, Allaha yakınlasmaya vesile olan şey anlamlarına gelir. Dinî bir terim olarak, Kurban; Allah'a yaklaşmak ve O'nun rızasına ermek için ibadet maksadıyla, belirli şartları taşıyan hayvanı usulüne uygun olarak boğazlamak demektir. Bu şekilde boğazlanan hayvanın adına da kurban denilir.

Kurban sevgi ve teslimiyetin zirveye ulaştığı halidir. Anne, evladına, "Anan sana kurban olsun" der. Sevdiğimiz birisine, "Senin Allah 'ına kurban olayım," diye ifade ederiz sevgimizi.

Evlatlarımıza kuzum, koçum deriz bağlılığımızı içten belli etmek istediğimizde. İnsan bir kere

sevdi mi, sevdiğinin yoluna gerekirse canını feda eder. En sevdiklerinden vazgeçer. Tıpkı İbrahim peygamber gibi yıllarca özlem duyduğu evladından sırf Allah için vazgeçtiği gibi. İsmail gibi kurban edileceğini duyduğunda Allah'tan gelen baş göz üstüne deyip sadakat ve sabır gösterdiği gibi. Allah'ın emrinin yerine getirilmesinde araya engeller ve kötü düşünceler girdiğinde, nefsanî ve şeytani duygulardan sıyrılıp atabilmektir Kurban! İmanın tezahürü sevdiğin şeyi kurban etmektir, gerektiğinde de kurban olabilmektir. Hayatını inancı uğruna kurban eden İbrahim'in duası gibi "Benim namazım da kurbanım da ibadetlerim de yaşantım da ölümümde de hepsi âlemlerin Rabbi olan Allah

içindir."

Kurban ibadetinin yükümlülüğünü vakit namazlarında sık sık okuduğumuz Kevser süresinden

biliriz, "Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik. Öyleyse sen de Rabbin için namaz kıl ve kurban kes."

Hz. peygamber efendimiz de; "Hâli vakti yerinde olup da kurban kesmeyen kimse bizim mescidimize yaklaşmasın..." diye ümmetini ikaz etmiştir. Ve yüce Rabbimizden bir lütûf olarak bizlere kurbanla gelen Bayram sevinci. Bayram coşkusu, bayram namazı ile başlar camilerimizde. Bir seki-

net ve huzur gelir iç dünyamıza. Camiden aldığımız bu maneviyatı sokaklara, yuvalarımıza, uzak ve yakın sevdiklerimize taşırız.

Kurbanlarımızın kanı toprağa düşmeden affedilmeyi arzularız. Bizim nice hata ve kusurlarımızı

affeden yaradanın huzurunda biz de kusurları görmezden gelip kırgınlıkları bir kenara bırakırız.

Sevdiğimizi hatırlatır, sevildiğimizi anlarız bayramlar vesilesiyle. Gönüllerimizde bayram coşkusunun yaşanması temennisiyle...

Gönüllerimizin hakiki sahibi olan Yüce Allah'a emanet olun.

Selam ve dua ile...

Mamuşa camileri

Kamber Bey Camii:

Mamuşa'nın bilinen ilk ve en eski camisi. Kerpiçten, kubbesiz, çatılı olan bu cami köy halkının yerine daha büyük ve daha dayanıklı yeni bir cami yapma kararı alması üzerine 1978 yılında yıkıldı.

Merkez Camii:

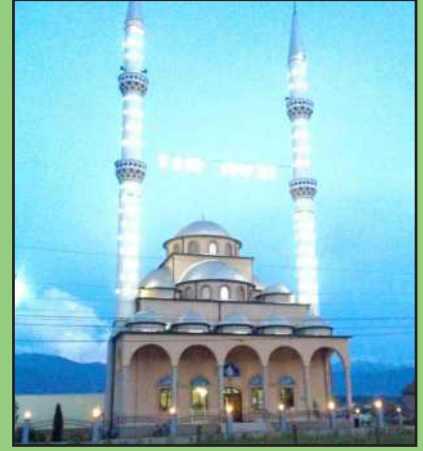
Temeli daha komünist yönetim tarafından yönetilen Yugoslavya döneminde, 1978 yılında köy halkının maddi manevi yardımlarıyla atılan ve 1980 yı-

lında tamamlanan Merkez Camii ibadet aşkıyla susamış müminlere ev sahipliği yapma özelliğini sürdürüyor.

Yeni Camii:

İnşasına yine halkımızın maddi manevi yardımlarıyla 2013 yılında başlanıp kısa zamanda tamamlanıp hizmete verilen Yeni Camii de görkemliliği ve güzelliğiyle gelip geçeni kendisine hayran bırakıyor.

Korona yüzünden yabancılar bu yıl da Hac ibadetini yapamadı

Suudi Arabistan yetkilileri tarafından Hac ibadeti ile ilgili yapılan bir açıklamaya göre Arabistan vatandaşı olmayan veya bu ülkede yaşamayan kişiler hac ibadetini yerine getiremeyecek. Alınan karara göre geçen yıl olduğu gibi bu yıl da korona önlemleri çerçevesinde hac ibadetine sınırlı sayıda olmak koşuluyla sadece bu ülkede yaşayanlar katılabildi. Korona salgının bir an önce def edilip hac ibadetlerinin de tekrar başlatılması dilekleriyle...

KURBAN BAYRAMI'NDA GÖNÜLLER YİNE
COŞACAK
BÖYLE DAHA NİCE GÜZEL
BAYRAMLARDA BULUŞMAK UMUDUYLA...

Kurban Bayramınız Mübarek Olsun...

Fotoğraflardan yansıyan hatıralar

Mamuşa'da tarihi edebiyat saati

1980'li yılların sonlarına doğru Mamuşa Hacı Ömer Lütfi İlkokulu'nda Türkiye, Makedonya ve Kosova'dan şair ve yazarların katılımıyla gerçekleştirilen bir edebiyat saati sonrası Mamuşalı vefakar öğretmenlerle birlikte çekilen bu hatıra fotoğrafında kimler yok ki...O dönemde ABD Indiana Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapan dünyaca ünlü Türk Halk edebiyatı hocası Prof. Dr. İlhan Başgöz'ün de katıldığı bu edebiyat saatinde Priştine Türkoloji Öğretim üyesi Prof. Dr. İrfan Morina, Türkoloji'de görevli Türkiye'li okutman Bekir Ay, "Tan" Müdürü Şakir Maksut, Üsküplü şair Fahri Ali'nin yanı sıra Kosovalı yazarlardan Hasan Mercan, Osman Baymak, Mürtaza Büşra, Enver Baki, İskender Muzbeg, Reşit Hanadan, Agim Rifat, Zeynel Beksac, Alaattin İsmailoğlu vb...

Mamuşa yıllar önce sık sık gerçekleştirilen böyle görkemli edebiyat saatlerine ne zamandır susamış bulunuyor.

Uzun yıllar Önce Mamuşa'da da Gazete Okunurdu

1980'li yılların başında beldemizin tek berberi Hüseyin amcanın Merkez Camii yanı başındaki dükkanı önünde postacının köylerine yeni getirdiği "Tan" Gazetesi'ni okuyan Mamuşalı yaşlılar. Yıllar içerisinde Hakk'ın rahmetine kavuşan /soldan sağa: Veysel, Rıdvan, Aslan, Hüseyin ve Rasim adındaki/ bu amcalarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyoruz.

"Aşık Ferki" Derneği'nin köy meydanında verdiği ilk konseri

1978 yılında bir grup Mamuşalı genç tarafından kurulan "Aşık Ferki" Kültür-sanat Derneği'nin köy meydanında getirilen bir traktör römorku üzerinde Prizren "Doğru Yol" Derneği'nden ödünç alınan elektrikli saz ve ses aygıtlarıyla düzenlediği ilk açık hava konserlerini yaşlısı genci, çoluğu çocuğuyla birlikte bütün köy halkı izlemeye çıkardı.

Derneğin kurucuları arasında bulunan Reşit Hanadan'ın şefliğindeki ilk Bağlama Takımı üyeleri, soldan sağa: Reşit Hanadan, Alaaddin İsmailoğlu, Cavit Şala, Şefki Krasniç, Recep Mazrek, Nusret Morina. Ayaktakiler: soldan sağa: Abdül Taç, Abdullah Şenişçi Cemali Tunalıgil, Cafer Morina.

"Aşık Ferki" Derneği üyeleri Zagreb Folklor Festivali'nde

Güç koşullar içerisinde çalışmalarına karşın kısa sürede büyük başarılarla imza atan "Aşık Ferki" Derneği Kosova ile Türkiye'deki festivallerin yanı sıra o zamanki Yugoslavya cumhuriyetlerde düzenlenen folklor festivallerinde de yıllar boyunca Mamuşa Türk halk folklorunu, adet, gelenek ve göreneklerini sergiledi. Dernek üyeleri Yugoslavya'nın dağılışımdan bir iki yıl önce Hırvatistan'ın başkenti Zagreb'te düzenlenen Folklor Festivali'nde de Türkülerimizle birlikte düşün adetlerimizi, gelenek ve göreneklerimizi başarıyla sergilemişlerdi.

Ne var ki, büyük zorluklar sonucu kurulan, kısa sürede Kosova, Yugoslavya ve Türkiye'de büyük başarılarla imza atan der-

neğimizden son yıllarda adı sanı ve fotoğraflardaki anılar dışında başka bir şey kalmadı.

Mamuşa yollarının gönüllü onarımcısı Yaşar Dayı işbaşında

Mamuşa'nın yolları eskiden kışları çamurdan, yazları da tozdan geçilmezdi. Ama yağmur yağdığında tarlalarına gitmekte olan insanlarla hayvanlara geçit veremeyen çamurlu yolların Yaşar Dayı adında gönüllü bir onarımcısı vardı. Ömrünü dereden el arabasıyla taşıdığı kumları döşeyerek onardığı köy yollarında geçiren Yaşar Dayı da sonunda 1998 yılında ardından hayır duayla yad edilecek nice hayırlı işler bırakarak ahirete intikal etti. Mekanı cennet olsun.

Musluğundan su akıtacak babayiğidi bekleyen Mehmetçik Çeşmesi

1800'lü yılların başında Prizren Mutasarrıfı /kaymakamı/ olan Mahmut Paşa zamanında biri köy meydanı, biri Cami avlusu, bir diğeri de paşanın sarayında olmak üzere Mamuşa'da buz gibi suların

aktığı üç çeşmenin bulunduğu biliniyor. Osmanlı'nın buralarını terk edişiyle birlikte bu çeşmeler de zaman içerisinde tarihe karıştı. 1999 NATO müdahalesi ardından Kosova'ya gelen Türk askerleri tarafından burada kaldıklarının hatırası olarak yapılmasına karşın suyu bir türlü akıtılamayan Mehmetçik çeşmesi bu yaz günlerinde de gelip geçene "Bana musluğumdan suyu akıtacak babayiğidi bekliyorum..." dercesine bakıp duruyor.